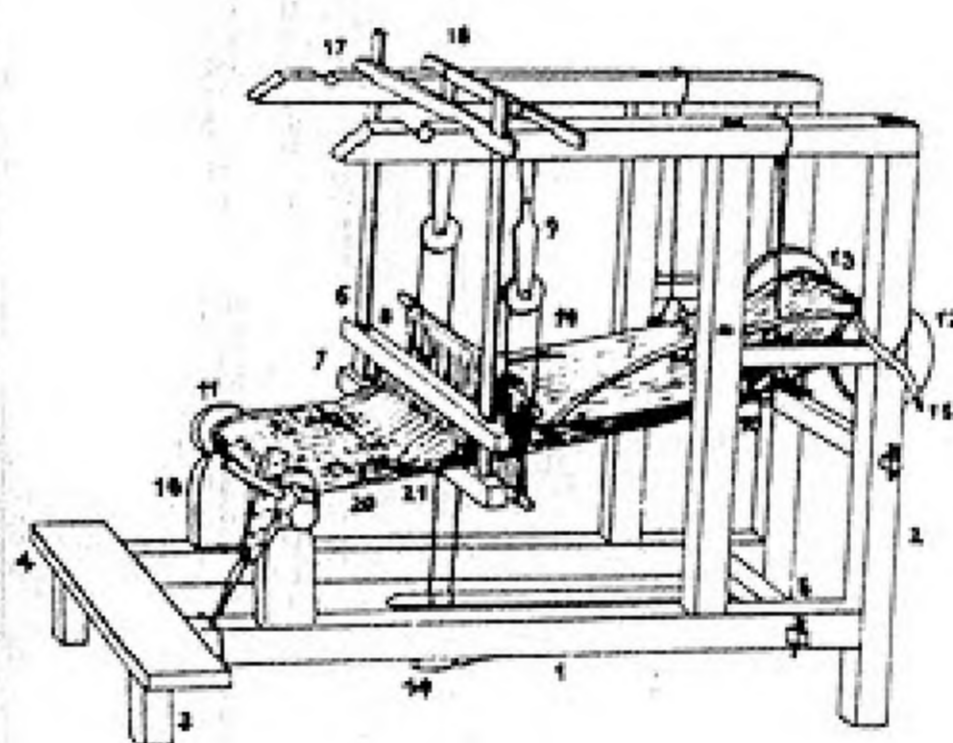
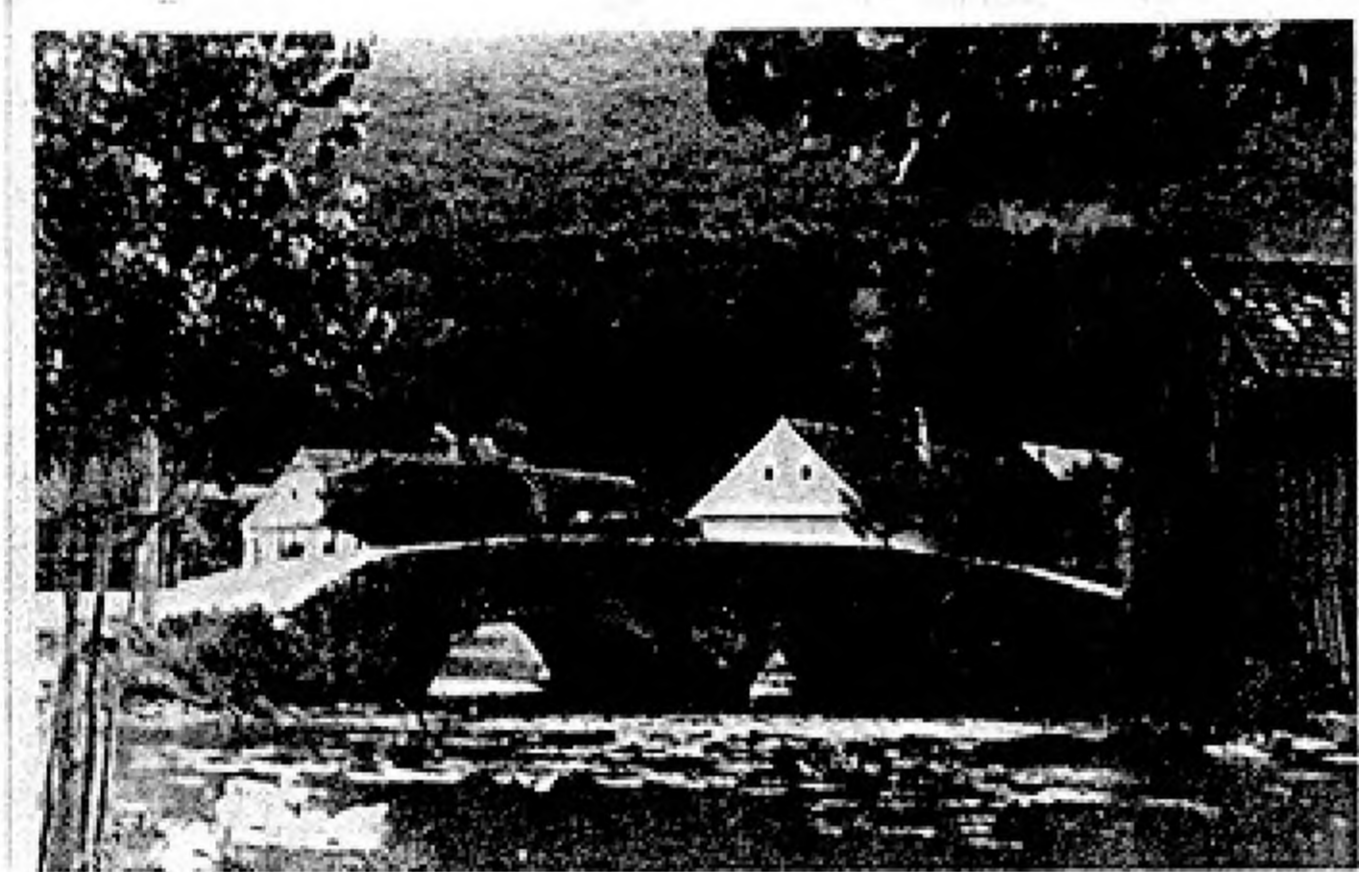
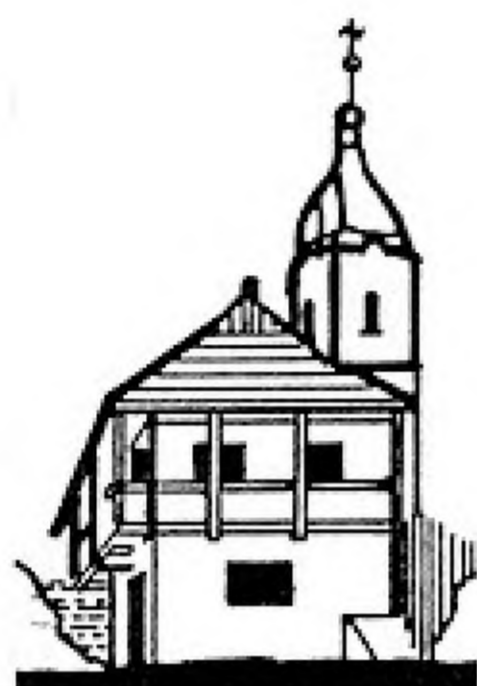

JÓSVAFŐI HELYTÖRTÉNETI FÜZETEK

12. füzet, 2000

Kiadja: a SZINLŐ Barlangi-vendégforgalmi Kft,
a jósvafői tájház (Falumúzeum) létrehozója és
üzemeltetője

Szerkesztette: Szablyár Péter

Jósvafő jövője – Jósvafő múltja

Az idei tél több nagy havazással tette emlékezetessé a második évezred végét. A már-már hagyományosnak nevezhető Farsangot egy kicsit felforgatta a Magyar Királyi Televízió, a FŐTÉR című regionális össznépi műsorsorozat jósvafői felvételével. Aki látta, tudja, hogy milyen szerény eredménnyel. A tél a jósvafői helytörténeti könyv készítésével, szerkesztésével, a népes szerzőgárda noszogatóásával telt el. Sikerült felvenni a kapcsolatot Jósvafő hajdani főjegyzőjével, a 101. életévét taposó Vásárhelyi Jenő bácsival, aki teljes szellemi frissességben válaszolt kérdéseimre. Gazdag fotógyűjteményéből több, mint 30 kitűnő, helytörténeti vonatkozású felvételt bocsátott rendelkezésemre, amelyeknek jelentős része a készülő könyvet is díszíti majd. A vele folytatott beszélgetések magánfelvételének leírt változatának közlését már ebben a füzetben megkezdem. Gyönyörű, napsütéses időben ünnepeltük Húsvétot, a tájház udvarán folyt a kalácssütés, tojásfestés, mézeskalács sütés, linó-metszés, koszorú készítés. Kár, hogy a faluból csak kevesen látogattak el erre a rendezvényre! A kemény tél megviselte a tájházi épületeket, tavasszal felújítottuk a lakóház homlokzatát és az utcai front lábazatát. Az idei tél másik nagy „felfedezése” Dr. Szőke Béla gépészmérnök volt, aki Jósvafőn született 1894-ben, jelentős szabadalmi közül több a malmok hajtási mechanizmusával kapcsolatos volt. Bár a képviselő testület nem fogadta el javaslatomat az Ady Endre utca Szőke Béla utcára történő „átkeresztelésére”, annyit sikerült elérni, hogy az Ady és Rákóczi utca között „átívelő” Schwarcz-pallót egy emlékoszloppal megjelöljük, és azon Szőke Bélának is emléket állítsunk. Ennek felavatására az idei Falunapok nyitó eseményeinek sorában találtunk helyet. Szőke Béla életrajzát ebben a füzetben is közreadom, hogy minél többen megismerjék életét, munkásságát.

Budapest - Jósvafő, 2000. július

Szablyár Péter

Ez a kiadvány bolti terjesztésre nem kerül. Másolása nem tilos, inkább megtisztelő. Készült 100 számozott példányban, ez a(z) példány!

Jósvafő a 18. századi összeírások tükrében

PhD. Rémiás Tibor

Herman Ottó Múzeum, Miskolc

Terveink szerint a miskolci Herman Ottó Múzeum és az Edelényi Művelődési Központi Könyvtár és Múzeum gondozásában és kiadásában a 2000. év végére napvilágot lát Rémiás Tibor: Torna vármegye társadalma (1715-1864) c. forráskiadványa. A kötet tartalmazza a kicsiny történeti vármegye 42 településének eddig együtt és egészében soha nem publikált, de egy-egy településre kivetítve már fel-felhasznált levéltári forrásait. Ezek pedig a következők: az 1715. és 1720. évi országos összeírások, Bél Mátyás Torna vármegyéről készült 1730-as évekbeli latin leírásait Tóth Péter fordításában adjuk közre, a Mária Terézia-féle úrbérrendezés (Torna vármegyében 1770 és 1772 között zajlott) úrbéri tabellái és a 9 kérdőpontra adott válaszok (investigatiók), a II. József-féle első magyarországi népszámlálás táblás adatai, Márkus István és mások eddig az OSZK kézi irattárában őrzött megyeleírásai a 19. század első feléből, zárásként pedig Pesty Frigyes 1864-re elkészült Torna vármegye leírását közöljük.

Az alábbiakban e készülő kötetből a Jósvafőre vonatkozó – nem szórvány – forrásokat emeltük ki. Úgymint az 1715. és 1720. évi országos consorptiókat, ahol a jósvafői jobbágycsaládok 18. század eleji neveivel (1715-ben: Pogán(y), Bak, Oláh, Miser, Ficsor, Tarján és Karácson családok, 1720-ban: ugyanazok), szántóföld, rét-legelő és szőlő birtokok használati részeivel szembesülhetünk. Szembetűnő a szőlőterületek – Jósvafő természeti adottságaihoz képest – magas aránya, és a jobbágyok kivétel nélküli szőlőhasználata.

1. forrás

POSSESSIO JOSVAFEŐ*

Coloni				
Iudex Petrus Pogán	5 ¼	-	1	2
Ioannes Pogán	5 ¼	-	1	2
Martinus Pogán	5 ¼	-	-	3
Stephanus Bak	5 ¼	-	-	3
Ioannes Bak Iun.	5 ¼	-	-	3
Georgius Bak	5 ¼	-	-	3
Ioannes Bak Sen.	5 ¼	-	-	3
Petrus Bak	5 ¼	-	-	3
Petrus Oláh Inquil	-	-	-	-
Ioannes Miser	5 ¼	-	-	4
Steph. Miser	5 ¼	-	-	4

Bél Mátyás rövid, latin nyelvű leírásának fordításából a Jósva forrás vidékéről, három aktív vízimalmáról, a földműveléshez igen „barátságtalan” adottságairól, szűk és sziklás határáról, valamint birtokosairól értesülhetünk.

3. forrás

Bél Mátyás *

Jósvafő, mintha a Jósva folyócska forrásának mondanánk: ez pontosan ebben a völgyben fakad és azután a falu közepén folyik keresztül. S mivel meleg a vize, amely a befagyástól megóvjá, ezért három malom is épült rajta. Gazdag továbbá rákokban és kövek között élő halakban. A falu fekvése barátságtalan: tudniillik egy sötét és a sziklák miatt nehezen megközelíthető völgynek az erdővel borított szögletében rejtőzik. Ebből következtetni lehet határanak kiterjedésére és természetére: módfelett szűk és kősziklaktól elcsúfított. Csodálni való, hogy magyarok lakják a falut, amelynek birtokosai a következők: a királyi kamara, gróf gyulai, Andrássy szabad báró, valamint a nemesek közül a Horváth, a Zánky, a Néhesti, a Szatmáry, a Szepessy, a Dely, a Dános, a Mihalik, a Frenyó, a Ratkóy, a Gyürky, a Maksay és a Balpataky családok.

*Esztergom, Főszékesegyházi Könyvtár, Batthyány gyűjtemény Hist. I. sss és Hist.I. tt. Descriptiv Comitatus Thomensis (Szelestei N. László: Bél Mátyás kéziratos könyvtárának katalógusa, Bp. 1984.); [az eredeti latin szöveg a JHF 11. füzet (1999) 16. oldalán olvasható – Szerk.]

Az úrbéri tabellák a jobbágy (coloni) és házas zsellér (inquilini) családok bővülését, újabbak megjelenését (pl. Orbán, Gál, Silye, Molnár, Pecz, Angyal, Morvai, Fekete, Pap, Tóth, Timár Zabos, Ferencz), a telekaprózódást, az úrbérrendezéssel bevezetett egységes adózást igazolják.

4. forrás

(lásd a következő oldalakon)

Mit is tudhatunk meg Jósvafőről a 9 kérdéspontra adott válaszokból? 1. az uraságok a falu (possessio) jobbágyainak – emlékezet szerint – soha nem készítettek *urbáriumot*. 2. *Szerződéses viszonyra* (contractasra) sem léptek az uraságok és a falu lakói egymással. 3. Más és más az *adózás* formája és mértéke Szepessy László jobbágyainak, de eltérő Pletrik Imre, báró Andrássy Károly, a Kamara, Poturnyainé, Pécsi Gábor, Dely András és István, Draskóczy Sámuel vagy Gyulási Miklós urak helyi embereinél. 4. A megkérdezettek (a falu előljárói és bölcs vénjei) Jósvafő *haszonvételeit* 13 pontban foglalták össze, ahol taglalják a szántóföldek, a rétek, Rozsnyó város közelsége, a szarvasmarhák, a forrásvizek, a tűzi és épületfák, az extraneus szőlők, a makkoltatás, az

Commissio Jósvafői Csalás 2da

Kereszt és Vezeték Novek.	Jobbágy Helynek Minőségse.	Jobbágy Helynek.			Eztendőbeli Szolgálat vagy Robor.		Kilenczed.	Adózások.								Holt Név.
		Mivolta.			Marhás Robor. <i>1000</i>	Vagy E helyett kézi Szolgálat.		Eztendőbeli Apenda.	Tűzre való Fa.	Fonyás.	Kü. Főzött Vay.	Káppány.	Cékte.	Tofás.		
		Belső	Külső	Mivolta.												
		Polonyi Mérére való.	Szántó Föld Hold.	Rét Ember Vagd.												
		No.	Nap.					Flor.	öly.	Feny.	létz.	No.				
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1. <i>Lozány János</i>	1	2	20 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$	52	104			1	1	6	1	2	12	5 $\frac{1}{2}$	
2. <i>Orbán András</i>	1	1	17	1	26	52			1	1	3	1	1	6	3	
3. <i>Fodor István</i>	1	1	14	4	26	52			1	1	3	1	1	6	3	
4. <i>Oláh István</i>	1	3	10 $\frac{1}{2}$	3	19 $\frac{1}{2}$	39			1	1	3	1	1	6	3	
5. <i>Pak János</i>	1	1	7	2	13	26			1	1	3	1	1	6	3	
6. <i>Pak Márton</i>	1	1	7	2	13	26			1	1	3	1	1	6	3	
7. <i>Nicol. Gyulaffi</i>	1	1	7	2	13	26			1	1	3	1	1	6	3	
8. <i>Közpö István</i>	1	1	7	2	13	26			1	1	3	1	1	6	3	
9. <i>István István</i>	1	1	7	2	13	26			1	1	3	1	1	6	3	
10. <i>István István</i>	1	1	7	2	13	26			1	1	3	1	1	6	3	
11. <i>Emér Petrich</i>	1	1	14	4	26	52			1	1	3	1	1	6	3	
12. <i>István István</i>	1	1	14	4	26	52			1	1	3	1	1	6	3	
13. <i>Silye Péter</i>	1	1	14	4	26	52			1	1	3	1	1	6	3	
14. <i>Molnár Márton</i>	1	1	7	2	13	26			1	1	3	1	1	6	3	
15. <i>Baki György</i>	1	1	7	2	13	26			1	1	3	1	1	6	3	
16. <i>Beer István</i>						18										
17. <i>Angyal László</i>						18										
18. <i>Pak Péter</i>	1	1	14	4	26	52			1	1	3	1	1	6	3	
19. <i>Lozány István</i>	1	1	7	2	13	26			1	1	3	1	1	6	3	
20. <i>Oláh Miklós</i>	1	1	7	2	13	26			1	1	3	1	1	6	3	
21. <i>Lozány Péter</i>	1	1	14	4	26	52			1	1	3	1	1	6	3	
Sarus			7 $\frac{1}{2}$	14 $\frac{1}{2}$	208	48 $\frac{1}{2}$	770 $\frac{1}{2}$	777		21	7 $\frac{1}{2}$	17 $\frac{1}{2}$	7 $\frac{1}{2}$	14 $\frac{1}{2}$	83 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$

h. fondás

Kereszt és Vezeték Nevek.	Jobbágy Helynek Mivoltása.	Jobbágy Helynek.		Kilenczed	Adózások.										
		Belso	Külső		Efstendobéli Aronda.	Tüzre való Fa.	Fonyás.	Kő főzött Vay.	Kappany.	Cétek.	Téjés.				
		Mivolta.													
	Polonyi Mérőre való.	Szántó Föld Hóld.	Rét Ember Vagó		Flor.	öly.	Funt.	lett.	No.	Hold No.					
1. <i>Franko</i>		1 1/4	208	48 1/2	270 1/2	777		21	7 1/8	17 1/2	7 1/8	14 1/4	14 1/4	85 1/2	8 1/2
2. <i>Morvai Andrá</i>						18		1							
3. <i>Don. Luthurmya</i>															
20. <i>Oláh István</i>	1/4	1/2	7	2	13	26		1	1/4		1/4	1/4	1/4	1/4	0
21. <i>Oláh Péter</i>	1/4	1/2	7	2	13	26		1	1/4		1/4	1/4	1/4	1/4	0
22. <i>Bak Márton</i>	1/2	1	14	4	26	52		1	1/2		1/2	1	1	1	0
23. <i>Andr. Dely</i>															
24. <i>Tarján Andrá</i>	1/8	1/4	2 1/2	1	6 1/2	13		1	1/8		1/8	1/4	1/4	1/4	1/2
24. <i>Teker István</i>	1/8	1/4	3 1/2	1	6 1/2	13		1	1/8		1/8	1/4	1/4	1/4	1/2
25. <i>Sz. Dely</i>															
25. <i>Mayer István</i>	1/4	1/2	7	2	13	26		1	1/4		1/4	1/4	1/4	1/4	0
26. <i>Ingr. Domicilia</i>															
4. <i>Cap János</i>						18		1							
5. <i>Toth Andrá</i>						18		1							
6. <i>Samuel Draskóczy</i>															
26. <i>Timár János</i>	1/4	1/2	7	2	13	26		1	1/4		1/4	1/4	1/4	1/4	2
27. <i>Ingr. Dom. Celeste</i>															
6. <i>Zabos György</i>						18		1							
7. <i>Fereay Mihály</i>						18		1							
Summa	8 1/8	17 1/4	251	62 1/2	701 1/2	1014		30	8 1/8	17 1/2	8 1/8	17 1/4	17 1/4	100 1/2	8 1/2

13

6 adókedvezmények, a gyümölcsstermés, a hámosi munkák, a jó bort termő hegyek, a három helyi malom előnyeit. A *károkat* 3 pontra sűrítették, itt a köves, kavicsos szántókról, a csátés kaszálókról és a Rozsnyóra vezető rossz, hegyi utakról esik szó. 5. A *házhelyek* és az ahhoz tartozó *külsőségek* (appertinantiák) különbözőek Jósvafőn. 6. A *robotoltatás* mértéke és módja változik a falun belül, hisz más Szepessy László embereinél, és más Pletrik úr jobbágyainál, más a „kamerális adminisztráció”-nál és Gyulafy Miklós úrnál is, sőt a többi földes uraságnál is. 7. A szántóföldek terméséből *kilencedet* itt nem szolgáltatnak az uraságoknak, csak borból, de a „király tizedet” adják borból is, méhből is és bárányból is. 8. A faluban csak egy harmadfél *pusztahely* van. 9. Jósvafő lakosai *örökös jobbágyok*, nincs közöttük szabad menetelű.

5. forrás

A Mária Terézia-féle úrbérrendezés 9 kérdőpontja

1no

Vagyon-é mostanság Urbarioma ezen helységnek? ha vagyon, minémü az? mennyi időtül fogva hozattatott bé?

2no Ha Urbarioma nintsen a' Jobbágyi kötelelséget tesz é Contractus szerezént mind a' Jobbágyok, mind a' Zsellérek? mennyi ideje már annak, hogy azon bé-vett szokás kezdődöt? avagy Contractusra lépet ezen Helység az Földes Urasággal? nem de nem ezen mostani Urbariom, avagy Contractusnak tétele, előtt-is voltak mások, és ha voltak? minémüek, és mikor kezdődöt ezen mostani szokásban lévő kötelelségnek praestatioja.

3no Az hol Urbariomok, avagy Contractusok nintsenek, mibül álló a' Jobbágyságnak, és zselléreknek adozása, és kötelelsége, a' ki mostanság szokásban vagyon? mikor és mi módon hozattatott-bé azon kötelelség, és adozás?

4no Minémü határon vételei vannak ezen helységnek, és Határjának? avagy ellenben minémü Károk szokták közönségesen érni ötet, és Határját?

5no Hány, és minémü hold szántó földje, és rétje vagyon egy egélsz ház-helyes Gazdának, és hány Posonyi méröt vetthet egyik egyik hold szántó földjében? nem de nem a' Rétjein sarjut-is kaszálhaté?

6no Minémü, és hány napi munkát vitt egy egy Gazda eddig végben, és hány vonyó marhával? és a' midön a' Robottra mentek, és vissza jöttek, bé- szánuláltattott-é azon járás- kelésnek ideje-is a' napi szánihoz?

7no Adnak é az itt való lakosok az Földes Uraságnak kilencedet? ha adnak minémü termésbül, és javakbül adgyák azt? s mennyi időtül fogva? és vagyon-é a' kilencedbéli adozás ezen N. Vármegyében más földes uraságnális- bé-vett szokásban? ezen kívül más adozás fejében mit szokott ekkoráig egy egy Jobbágy adni esztendőnként az uraságnak, jelesül pedig ollyatin akár kélsz pénzbül, akár más egyébbül adatott adozás, és ajándék nubül álló volt?

8no Hány Puzta hely vagyon ezen Helységben? mennyi időtül fogva? mi okbül puztultak-el? és azon helyeket appertinentiajval együtt kik birják?

9no Ezen helységnek Lakosi örökös Jobbágyok-é, vagy nem?

A Mária Terézia-féle úrbérrendezés 9 kérdőpontjaira adott válaszok

Possessio Josvafeő

Pro Excelso Consilio Regio Locumtenentiali

Anno 1771 die 3^a February possessionis Josvafü ad 9. puncta editae fassiones.

Ad 1um Nincsen

Ad 2um Nintsen.

Ad 3um Tekintetes Consiliarius Szepessy László Úrnak emberi jelentik, hogy esztendőt által kész pénzben semmit sem fizetnek, hanem a parancsolat szerint Jobbágyi kötelességet, vagy szolgálatot véghez visznek.

Pletrik Imre Uram emberi jelentik: hogy minden külön kenyercs gazda Censuban, és Karácsonyi Tyúkbán Rft.4.Xr.16. esztendőt által fizet, s ezen kívül valamellyit robotáznak is.

Méltóságos Báró Andrássy Károly embere fizet esztendeig Censuban, tyúk pénzben, és robotnak redemptiójában Rft.6.Xr.54. egy zsellére peng Rft.-Xr.51.

Tekintetes Kamerális adminisztrációknak emberi Censuban semmitsem fizetnek, hanem a³ *Varhóczi hegyen lévő szöllejét dolgozzák.*

Poturnyainé Asszonyom emberi Censuban, és robotban fizetnek Rft.3.Xr.45.

Pécsi Gábor Úrnak embere hasonló képpen Censuban és robotban fizet Rft.4.Xr.10.

Dely András Úrnak embere egyike Rft.5.Xr.6., másika Rft.2.Xr.33. *hasonlóképpen mindenekért fizet.*

Dely István Úrnak emberi úgy mint Pap János Censuban, és robotban fizet Rft.3.Xr.4., Miser istván Rft.10.Xr.12., Tótt András Zsellér peng olykori gyalog szeres szolgálatot viszen végben.

Dráskóczi Sámuel Úrnak embere Censúért és robotért fizet Rft. 6.

Gyulasi Miklós Úrnak emberi semmit sem fizetnek, hanem gyalog szolgálatot tésznek., Ezeken kívül *a köz páston házakban lakó zsellérek két két marjást fizetnek.*

Ad 4um Hason vételei az Helységnek ezek:

1° Vagyon három mező, vagy nyomásból álló szántó földje, meg termi a tiszta búzát kétszer életet, gabonát, vagy rost, zabot, rost, zabot, Tenkelyt.

2° Kétszer kaszálló réttye – is vagyon.

3° Rosnyó Városa egy napi distantiára esik az holott mindent, hasznosan lehet distrahálni.

4° A mennyi marhájak találtatik, azoknak meg kívántató legelő mezejék vagyon.

5° Jó forrás vizekkel bővelkedik ezen Helység, mellyek alkalmasok és hasznosak a marhák itatására.

6° Erdők és hegyek közt lévén az Helység, vagyon tűzre, és épületre fája elegendő

7° Közel lévő Helységek határján külső Földes Uraknak – is extálnak Szölleji, mellyek kész pénzel dolgoztatván, pénz keresésse módgyok vagyon vagyon.

8° Midőn *mak terem fizetés nélkül* a makkolásban részesülőknek.

9° Szántó földjőkből nem adnak tizedet, sem kilenczedet, régenten költ *szabad Levelek mellett*, mely producáltatik sub N^{ros} 1° 2do.

10° *Alma és Szilva* béli gyümölcsösök nem utolsó hasznot adnak, midőn termenek.

11° Szomszéd Nemes Gömör Vármegyében lévő Hámorokhoz midőn a *Földes Urak erdőket el adnak*, akkoron az fa vágásban részesülnek a Lakosok.

12° Advicináltatnak *Széni, Petri, Varbóczi*, és több Szomszédságban lévő *jó bort* termő hegyek....., de magok Hegyén is elegendő van.

13° Meleg vizen vagyon *három rendhéli Malom* bent az Helységben, mely ezen, *sőt sok számos helységeknek szolgálattára alkalmas*.

Kár vallásai az Helységnek ezek:

1° Köves és kavacsos a szántó földye, mivel a hegyeknek tetején situáltatnak nehéz a kövérítések, kelletik pedig minden harmadik esztendőben kövéríteni, mellyeket az hegyekből folyó eső vizek meg vesztegetnek gyakorta.

2° Noha kétszer kaszáló réttyek vagyon, mindazon által *csátés és bűdös szénát* teremvén marhák táplálására alkalmatlan.

3° Rosnyó Városa nem távul esik ugyan, az hová *Vámon esik által* menni, de az hegyek miat az úttya terhes és alkalmatlan.

Ad 5um Nem egyenlők az áhzhelyek, a hoz képest az appertinentiák is különböznek egy más közt.

Ad 6um *Tekintetes Consiliarius Szepessy László Úrnak* emberi számát a robottyoknak nem tudják, mert, annyiszor mentek, és addig dolgoztak, a miképpen parantsoltatott, azért ítélik, hogy meneteleknek, és jövedelekeknek ideje is bé nem számláltatott.

Pletrik Úr emberei az felül meg írt fizetésen kívül kaszálásban egy hétig dolgoztak, és a *Széni hegyen lévő Dézma*, és majorság béli bort, harmad napi Szekerezéssel Földes Urakhoz hordani szokták.

Tettes Kamerális administratio emberei, a szomszéd *Varbóczi hegyen* lévő szőlejét, egy egy személy huszon négy napi gyalog munkával dolgozza.

Gyulafy Miklós Úrnak emberei jelentik: bizonyos száma és rendi a robottyoknak nimtsen ugyan, *de a mint meg számlálhatták, alkalmasint 60 napi* gyalog munkára terjedet a kötelelégek.

Ezen kívül *mely Földes Uraknak itt emberei vannak nem robotáznak*, hanem ad punctum 3um fétől meg írt Censust fizetik.

Ad 7um Szántó földjők terméséből *kilenczedet, és tizedet* a mint felül is meg íratott *nem adnak*, hanem *borból, méhekből, és bárányokból Király tizedet*, természet szerént úgy a Földes Uraknak is a borból kilenczedet ki adgyák.

Ad 8um. Vagyon *harmadfél puszta, melyről ki hóltak* a Jobbágyok, de mind ezeknek *apprtinentiájokat* Jobbágyok bírják.

Ad 9um Örökös Jobbágyok.

	fő Bíró Gál János	X
	Pogány István	X
Görgey János	Bak Márton	X
Hodossy Zsigmond	Sille Péter	X
Urb. Consc.	Timár János	X

P.H.

Végezetül *Pesty Frigyes helységnévtárából* (1864) milyen újabb információkra, részadatokra lehetünk figyelmesek? Ugye mindannyian tisztában vagyunkazzal a ténnyel, hogy a *dűlőnevek* évszázadokon keresztül változatlanok, ezért azok ismerete és pontos helyük feltérképezése fontos a helytörténeti kutatások számára. Pesty Frigyes korában az adatgyűjtés a következő kérdőpontok terjedt ki, pl. *Jósvafő esetében*: 1. Torna vármegye alsó járásában fekszik. 2. Országszerte csak Jósvafő név alatt ismeretes. 3. Hajdan sem volt a községnek más elnevezése. 4. A község legkorábbi említése ekkor még nem tudatik.. A Molnár Endre szerkesztette „Abaúj-Torna vármegye” monográfiában (1995) a település első okleveles említése 1340-re datálódik.. Újabb publikációk, ettől korábbi okleveles említések nem láttak napvilágot. 5. Lakosai tisztán magyarok. 6. A település nevének eredetét a község feletti hegy tövében fakadó forrástól vette. A *Jósva vize* Jósvafőn három malmot is hajt, amelynek előnye abban áll, hogy vize „soha be nem fagy”, malmain mindenkor őrlenek.” 7. *Dűlőnevei*: Nagy mező, Kis mező, Szelce dűllő, Kőhorog. A jó minőségű bort termő és terjedelmes szőlőhegyek (promontóriumok) neveit ekkor még nem gyűjtötték össze. Ennek hiányát 1978-81 között Kovács Pál (HOM NA 3713), Bak Albert (HOM NA 3715) és B. Tóth Illés (HOM NA 4361) pótolták, amikor is Jósvafő földrajzi neveit feltérképezték. Ízelítőként közreadjuk a dűlőnevek felsorolását Szinpetri határától kiindulva:

János völgy, Nemes oldal, Lacik, karácsony völgy, Farkas oldal, Tölgyes oldal, Pósaláb, Cseresznyés völgy, Pósabérc, Fugyis, Hives alja, Kovács galya, Fekete, Matyusz, Kopasz galya (Erdő), Kuriszlán („-), Lipenye galya (Erdő), Szelce völgy (Kaszáló), Szakadék (Erdő), Nagyoldal („-), Nagyszod (-,-), Kisszod (-,-), Kerekgárdony (-,-), Zomboly (Zsomboly), Kismező, Ürgésdomb, Masatöbör, Bodnár, Szelce torok, Ducsmány, éleshegy, Átaljáró, Kövesbérc, Malomfeli, Gegés bérc, Lófej völgy, I.II.III. zsilip, Szappanos oldal, Hosszu völgy, Mezna olda, Káposztásbérc, haragistya, Galambos galya, Királykút völgy, Éger völgy, Vízfakadás, Hótkút, Ocsisnya tető, Kisgalya, Kecő völgy, Farkaslyuk, Antal keresztje, Somos oldal, Lázoldal és tető, Josva dűllő, Komlós, Mál oldal, Játszó domb, kajta, Huta, Ócsik, Rét, Porcogó, Tóth lápa, Ördöngös bérc, Pókaláz, Hegytő, Koto kert, Kis GalyácskaZabis domb, Palonták, Nagykő

tető, Mély völgy, Hársas fej, Ereszvény, Bogdány szög, Rókalyuk, Tohonya völgy, Kishegy, Boros fenek.

Jósvafő

7. forrás

Helynevek
Jósvafő községből, Torna megyéből

(Nyomtatott rész)

Az 1² pontra.

Jósvafő község fekszik Torna megye alsó járásában.

2³ Országszerte Jósvafő név alatt ismeretes.

3⁴ Nem volt.

4⁵ Nem tudatik – azonban monda szerint a jelen fennálló Jósvafő község, melly szűk terjedelemben a völgyben áll, hajdanta a felette magaslatba létező, úgynevezett „Szelcze völgyön” volt – a régibb de a mostani lakosok is.

Az onnét is gyanítják, mert az itt létező szántóföldeket mindvén gyakorta épület alapra és cserep edény darabokra 's egyéb tárgyakra akadnak, – mellyből következtethető hogy a községnek hajdanta ott kellett állnia – ezt bizonyítja ugyan e helyen fekvő egy emelkedett domb, melly mai napig is *templom* dombjának nevezetik, gyanítva ebből, hogy ott a község templomának kellett lenni, ezen község gyanítható, hogy a réthiány miatt mehetett az aljba. – Jósvafő községnek egyebérint vannak okmányai, mellyek tanúsítják hogy ez már az 1500⁶ évben a mostani helyén létezett.

5⁷ Nem tudni – lakossai tisztán magyarok.

6⁸ Nevét a község a – nyugotti oldalon a község felett a hegytövében fakadó forrástól veheti, melly Jósvafőnek kölcsönzé „Jósva” nevét ezen *Jósva vize* összeköttetésben áll a Gömör megyei hírneves *Agteleki barlanggal*, 's ennek földalatti forrásaival, innét kifakadva a községben három malmot hajt 's miután a határt keresztül folyván, Petri és Szín községeket

érintvén a Dobódéli határnál a Boldvába ömlik, tulajdona ezen viznek hogy soha be nem fagy, malmain mindenkor őrienek.

7⁹ Határa három dűllőre oszlatik, az első „*Nagy mező*” tágasabb voltától, – a második „*Kis mező*” kissébb kiterjedésétől veszik nevöket, a harma „*Szelcze dűllő*” a tőle nem messze fekvő hason nevű *pusztától*.

Ezen községen vezet keresztül a Kassa 's Tornától – Gömörbe Rimaszombatba vivő közlekedési út a Jósvafői magaslatokon átt, az úgynevezett „*Köhorgon*” melly nevezetét horog alakú útkanyarulatától nyerhette. –

Ezen határban jó minőségű bortermő és terjedelmes szőlők műveltetnek. –

Határai Jósvafő községnek – Agtelek, Kecső, Borzova, Szilicze, Szín, Petri, és Teresztene községek.

* Pesty Frigyes helységnévtára (OSZK Kézirattár: Fol. Hung. 1114.; B-A-Z. Megyei Lev.: 502. mikrofilm (1864).

Summa summarum, ázt a megállapítást kell tennünk, hogy bármennyire is fontosak – jelen esetben – a helytörténeti kutatás számára – a korabeli források (úgy korban, mint tartalmában), azokat kivétel nélkül csak forráskritikával szabad kezelni. Értjük itt a más korabeli forrásokkal (összeírásokkal, vagyonleltárakkal, számadásokkal, stb) történő összevetéseket. Csak így nyerhetünk hiteles képet még egy település múltjáról is.

Emlékek Jósvafő múltjáról (XIV.)

(beszélgetés Ruzó Lajos bácsival, a község legidősebb lakójával)

1999. december 4-én beszélgetünk Ruzó Lajos bácsival, hosszú élete történetéről:

SZP.: Hány éves Lajos bácsi?

RL.: A 93-at tötöm be 2000. agusztus 12-én.

SZP.: Ez szép kor. Én tulajdonképpen azért jöttem most el, mert a múlt századi anyakönyveket dolgozom fel, és abban találtam a múlt század elején, tehát ezernyolcszáz valahányban az első Ruzó nevet bejegyezve, akit úgy hívtak, hogy Ruzó Barbara. Ezért arra kérem Lajos bácsit, mesélje el a családja történetét, amennyire vissza tud emlékezni, és utána a saját élete történetét, hogy a 93. életévéig hogyan jutott el?

RL.: Én a 16. évembe fordultam, mikor én Betlérbe, Zichy András gróf úrhoz mentem, aki felfogadott engem lovásznak. Önála voltam kilencszázharmincötig. Kilencszázharmincötben a szlovákok behíttak katonának, 38-ban felszabadult itt minden, megint behíttak, átképzésre a magyarok. Apám is hosszúsói születésű, oda, ahová én. Ő, százhat éves korában halt meg. Édesanyám meg kilencvennyolc éves korában halálozott el. A legidősebb testvérem, a Józsi Bátya, az meg hetven éves korában, hirtelen halállal halt el. Vótunk kilencen testvérek, hat lány, meg három fiú.

SZP.: Most már csak Lajos bácsi él?

RL.: Igen. Nekem van három fiam, meg hat unokám, meg öt dédunokám..

SZP.: Ide Jósvafőre mikor került Lajos bácsi?

RL.: Én ide 938-ban, mikor felszabadult a felvidék. Azóta is itt töltöttem az életemet. Közben meg katonáskodtam. Muszáj vót, mert a haza szólított.

SZP.: A foglalkozása mi volt?

RL.: Juhász vótam, 957-ig. 57. október 10-én adtam el 300 db birkámat a hejőszalontai TSZ-nek. Putnokra kellett behajtanom a vasutállomásra és bevagonírozni őket. Várt ott a hejőszalontai TSZ elnöke, meg agronómusa, oszt ott átvették, bevagoníroztunk. Azután, meg hogy a juhot eladtam, akkor eljöttem az erdőgazdasághoz. Azt ott dolgoztam 980-ig. A feleségem 80-ban agyvérzéses

bénult lett. Attól kezdve nem dolgoztam, mert az asszonynak kellett gondját viselnem. Az erdőgazdaságnál tötöttem 15 évet egy huzamban.

SZP.: Jósvafőn hol laktak?

RL.: Ebben a házban laktunk, itt születtek a gyerekek is.

SZP.: A nagyszüleire emlékszik, róluk mit meséltek a szülei?

RL.: Az ő szüleiket nem ismertem, nem nagyon meséltek róluk.

SZP.: Amikor ide került Jósvafőre, a falu hogyan nézett ki?

RL.: Akkor még egyéni gazdálkodók vótak, nagyobb rendet tartott a jegyző, meg a községi bíró.

SZP.: Lajos bácsi akkor is juhász volt, amikor ide került?

RL.: Mikor én ide kerültem, csorda béli marha, fejőmarha vót 180 db. Kint háló marha, akit Andris bácsi őrzött (Szajkó), az 90-120-ig kiment a Lófejbe.. Azon kívül Boros Pistának az apja, Boros Miska bácsi őrizte a jobb módúaknak a marhát, az is vót 50-60 db. A jobbmódúak aztán fogadtak egy másikat és Miska bácsit alkalmazták bornyásnak, a négy-öt-hat hónapos bornyákat őrizte a Papgalyán, amíg bírta.

Külön disznókonda is vót, három-négyszáz darab. Birka vót az enyim egy nyáj, meg szlovákból megszökött, amikor deportálták Magica Józsi. Ő is annyival gyött át ide Jósvafőre. 2-300 db birkával. De ő kiadogatta gazdáknak úgy felibe, két évre, felébe. Ki húszát, ki ötvenet, ki harmincat vállalt el, úgy szétadta.

SZP.: Lajos bácsi a háborút hogyan vészelte át?

RL.: Hát hála Istennek átvészeltem. Kisinyov, Pernovarszk, Novivajna, Szevasztopol, meg Csemobil, ahol most az az atomreaktor vót.

SZP.: Akkor szerencsés ember, nem is sebesült meg soha?

RL.: Nem sebesültem meg.

És mikor került haza?

944. január 31-én. Akkor a szovjetek meg a románok már itt vótak. Azok már 44. december 18-án itt be vótak a községben. Én civilben lógtam meg, civil ruhát szereztem, azt megszöktem, nem csak én, sokan megszöktünk.

SZP.: Családja volt már akkor?

RL.: Persze, Lajos akkor már élt.

SZP.: Ezen a részén a falunak nagyobb élet volt akkor?

RL.: Nagyobb, jobb élet vót. A mezőgazdasági termelés nagyobb vót. Kalászos, krumpli, bab, kukorica, meg mák is, marharépa is termett a mezőbe, itt Bak Pista bácsinak magának vót 70-80 mázsa terménye, Bak Albertéknak ugyanennyi, Berccz Lajoséknak is, úgyhogy ebbe a községbe addig, amíg a mezőgazdaság egzisztált, nem sok, de 150 vagon kalászos termett. Azon felül a kapás növények.

SZP.: Lajos bácsinak is volt földje, gazdálkodott?

RL.: Vót, de én leadtam, a Kecső völgyben vót, a Babotkúttól lejjebb, meg a Nagy réten vót. Meg szőlőm a Szőlőben. Szőlő van 1518 szögöl.

SZP.: A kedvenc pásztornótájára emlékszik még Lajos bácsi, elénekelné?

Leégett a szentpéteri hodály,
 Beleégett kilenc juhász bojtár.
 Kilenc juhász, kilenc pár juhával,
 A számadónak a sallangos bundája.
 A számadónak nem lett oly' nagy kárja,
 Megvőtte a miskolci vásárba.
 Barna kislány a hodályt kerüli,
 Számadótól a bojtárt kérdezi.
 Barna kislány, hiába kérdezed,
 Mert megégett, aki téged szeret.
 De gyerünk, nézzük meg kint sírját,
 De vetek rája szegfüt, majoránnát.
 Rózsát teremjen, ne tevisket,
 Mert ő engem igazán szeretett.

SZP.: És milyen volt a pásztorelet, vidám?

RL.: Ismertem, hogy mi az a stampedli. A komám itt vót, megbeszéltük: komám mit fogunk inni? Fröccsöt, tiszta bort, vagy pálinkát; akkor én kértem egy liter bort. Ha pálinkát, vettünk egy és fél liter pálinkát, azt megittuk. No, gyerünk koma, mert komák vótunk, gyerünk, mert a nyáj szétszéled.

Beszélgetés Vásárhelyi Jenővel, ill. Vásárhelyi Jenőről

1999. őszén, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatban értesültem arról, hogy Vásárhelyi Jenő – Jósvafő II. Világháború előtti főjegyzője egy kedves levél társaságában korabeli fotókat küldött a Társulatnak a Baradla-barlang jósvafői bejárata környékének kiépítéséről. A levélből tudtam meg, hogy Jenő Bácsi 101. éves, és Miskolcon él egyik leányával. Elhatároztam, hogy amint lehet felkeresem, és megkérem, mesélje el emlékeit. E találkozásra készülve 1999. november 14-én Jósvafőn felkerestem szomszédomat, Pogány Laci bácsit, hogy megkérdezzem, hogy emlékszik vissza Vásárhelyi Jenőre?

P.L.: Szüleim által is tiszteletre méltó ember volt. Ő volt a jegyzőnk.

SZP.: Ő akkor még fiatal ember volt? Családja volt?

P.L.: Persze, persze. Hogyne, vót olyan szép jánya, hogy hmm., de mesés jánya vót. Milyen Józsinak hívták, a Vizműveknél dolgozott. Nem jut eszembe a vejük neve. Amúgy jó viszonyba vótam a vejével is. A kutyájukat Pimpinek hívták.

SZP.: A jegyző akkor hol lakott itt a faluban?

P.L.: Ahol most az orvosi rendelő van, az vót a jegyző lakás. Mert annyit változott itt azóta! Az valaha iskola vót. De épített a rendszer valaha egy másik iskolát. A jegyző helyi vót, a Thúróczy, aki most a Garaj Béni háza ottan, oszt annak vót oly nagy darab szőlője, a Nemesódalba, hogy az ember feletti. Thúróczy Zoltánnak hítták a fiát, az elkerült valahová messzi, mit tudom én hová, azt ott elpusztult fiatalon. Ott volt a postahivatal is. A Fodor Géza lett itt a pap, azt az ő jánya, az Ilike lett itt a postamester. A postán, a saját lakásukban vót itt a hivatal.

SZP.: A Vásárhelyi Jenő bácsi feleségére emlékszik még?

P.L.: Egy kicsit, akkor még én is gyerek vótam. De hogy így mondjam, szüleim által tiszteletre méltó ember volt. Olyan eleven csepp ember vót. Nem vót nagy ember, tán még tölem is alacsonyabb vót, de olyan ürge-fürge vót, hogy az borzasztó.

És most következzen Jenő Bácsi magnetofonra felvett visszaemlékezésének írásos változata:

„1899-ben született Maroshévízen. Középiskoláit Kolozsvárt, a közigazgatási tanfolyamot Miskolcon végezte. 1924-ben Tornaszentandrásan lett segédjegyző, 1928-ban pedig Jósvafőre választották meg vezető jegyzőnek.” (a szerk., részlet Vermes Jenő és Földes Lajos: Abauj Vármegye és társadalma 1931-ben – Abauj-Torna Vármegye, Trianon utáni tíz esztendejének emlékalbuma, Szikszó, 1932.).

Amikor elindult ez a nagy kataklizma és 1916-ban megszállták Kolozsvárt a románok és ez a román briganti banda, nem tudtunk mit csinálni. Kolozsváron

16

Érettségiztem, Csiksomlyón, Csikszeredán jártam elsőtől hatig a gimnáziumot. Hetedikben eljöttem Kolozsvárra, a családdal együtt. Folytatnom kellett még az érettségiig. Hát akkor tekintve, hogy olyan jó levegő volt, és olyan más hangulat volt Kolozsváron, mint ott a csiki csendességekben, hát mindennel szívesebben foglalkoztam, mint a tanulással. Hát addig én szín jeles voltam négyig, ötödikben azután egy kicsit lendült a hangulat, és hatodikban végeztem elégségesen. Hetedikben Kolozsváron azután belelendültem a szabad életbe, mindent csináltam szívesebben; muzsikáltunk, táncoltunk, mindent, társaságban voltunk, úgyhogy bizony a hetediket meg kellett ismételnem. A színjeles tanuló. Azután 1919-ben leérettségiztem. Elégségesen. Mit csinál ilyenkor az ember nagy boldogan? Ott volt a mezőgazdasági akadémia Kolozsváron, akkor már román éra volt. Beiratkoztam, meg is van még az indexem róla, azután elment a második év és mindenhova be volt írva az indexbe, hogy nem kollokvált, nem kollokvált. Talán egyszer kollokváltam összesen. Az volt a tervem, hogy elvégzem a mezőgazdasági akadémiát, akkor megvan a szabad állásom a gazdaságban, és akkor úgy volt, hogy az állatorvosi főiskolán egy évet kellett végezni, és akkor van az embernek dupla diplomája. De közben bejöttek a románok, szegény apám nem volt vagyonos ember, katona volt, és Debrecenbe kellett volna menni a mezőgazdasági akadémiára. De Miskolcra költöztünk, mert ott volt az én édesanyámnak az öccse, aki matek tanár volt a leány gimnáziumban. Idejöttünk hozzá, apámat is ide helyezték, és azon gondolkodtam, mit csináljak? Debrecenbe nem tudtam utazni, mert azt gazdaságilag nem bírtam. Hejőcsabán kaptunk egy szükséglakást, egy évig katonáskodtam. Csabán a református pappal találkozom egyszer, és kérdezi tőlem, hogy no fiú, mi lesz Veled tovább? Én mondom, hogy nem tudom, mi lesz. – Tudod mit, én adok neked egy jó tanácsot. Menj el a község házára, Mészáros Sándor főjegyzőhöz, ő felvesz praxinak, és lesz belőled falusi jegyző. Mellékesen, amikor érettségi után volt egy kis bankettünk, ott egy kicsi zsidó fiú – még nálamnál is kisebb volt – beszélgetünk, ki-ki hová megy, milyen pályára készül? Hát majd meg vertük, Ő azt mondta, hogy falusi jegyző lesz. Hát kérem, én beleestem ebbe a kvótába, és egy évig praktizáltam Hejőcsabán, megkaptam a belügyminisztertől a felvételi engedélyt, épp az, hogy Miskolcon volt ez a közigazgatási átképzés, elvégeztem a közigazgatásit, egyszer év vége fele már jönnek hozzám a tanterembe, kérdik: Jenő, van neked már valami állásra pozíciód? Mondom: én nekem eddig még nincs. Mondják: Menj le a kapu elé, ott van egy falusi jegyző, az keres segédjegyzőt. Le is mentem, gondoltam, akár mi is lesz, elfogadom. Lemegyek, találkozom vele, azt mondja: Illyi János vagyok Tomaszentandrásról, keresek egy segédjegyzőt, van e állásod? Nincs. Meg is egyeztünk, befejeztük a vizsgákat, elmentem, jelentkeztem Nála, a főszolgabírónál is jelentkeztem, fölvettek, és lett belőlem tomaszentandrási segédjegyző. Kis idő múlva – ez a kis idő kb. 4 év volt – úgy ahogy megszédtem magam a tudományokban a közigazgatással kapcsolatban, volt három külközségünk, oda járogattam rendszeren, végeztük a dolgokat, aztán

egyszer itt Görömbölyön – itt a szomszédban volt egy hirdetés az újságban, hogy a görömbölyi vezető jegyzői állásra pályázatot hirdetnek. Erre gondoltam egy nagyot, bemegyek a főszolgabíróhoz Bódvaszilásra, Fáy Barnához, aki egy nagyon komoly, okos, rendes ember volt. Mondom neki, hogy nekem kellene egy bizonyítvány, hogy mit végeztem itt és meg voltak e elégedve velem. Miért? Kérdezi. Mondom, hogy Görömbölyre hirdetnek állást, és elmennék oda. De hát az nagyközség. Mondom: nekem nem számít, hogy nagyközség, négy évig sokat tanultam és gyakoroltam. Ki is adta a bizonyítványt, és mondta, hogy holnap reggel jöjjen be. Bemegyek hozzá, mondom: megjelentem Főbíró úr, azt mondja: nem fog elmenni most, kiadta ugyan a bizonyítványt, de ne menjen el most, Jósvafőn üresedik az állás, és ha jól vizsgázik, akkor megválasztatom ott főjegyzőnek! Így kerültem én 1929-ben Szentandrásról Jósvafőre vezető jegyzőnek, és 1939-ig voltam ott. 1939-ben Perkupán megüresedett a vezető jegyzői állás, azt megpályáztam, megkaptam. Azért mentem oda, volt egy DKV, egy Meister Classe, de mégis körülményes volt az utazás 12 km-re, ott meg helyben van a vasutállomás, templom, és könnyebb lesz az elhelyezkedés. Így 1939-ben Perkupát megkerestem, és ott megválasztottak jegyzővé, költözni kellett Jósvafőről.

Jósvafőn nagyon szép lakásom volt. Amikor én odamentem, nem volt községháza, hanem a falu végén a legelső házban lakott a Maksa cipész, közvetlen mellette volt egy ház, a Czafik féle korcsma, a kovácsnak a háza, azt adták nekem bérbe. Én rögtön nem tudtam ugyan költözködni bele, mert először rendbe szedték, Annyi volt a lakás, hogy két kis falusi szobát valahogy rendbe szedtek, mellette volt egy 2x3 m-es konyhának való, az amikor már nekünk konyhánk lett, akkor is az ablak mellett a földből egy hatvan centis nyers szikla darab még kint volt a földből. Ott laktunk 1932 vagy 34-ig, mert akkor fölépítettem a községházát, ami most ott van abban a nagy kanyarban. Ott laktunk és ott volt az iroda. Az épületnek az első része az új épület volt. Mert ott egy öreg iskola volt, az le lett bontva félig, az első részen volt a lakásom, utcára két szoba, mögötte egy szép nagy hálószoba, egy zárt veranda ablakokkal, előszoba, fürdőszoba. Megcsináltattuk rendesen, WC., lefolyó, stb. Az előszobából a konyha az már két lépcső volt lefelé vezetett a régi iskola egyik helyiségébe. Az volt a konyha és a spájz, és a padra járó. Az utolsó rész az most nem tudom micsoda, ott volt az irodám. Annak külön bejárata volt. Tekintettel arra, hogy volt kocsim is, a lakással szemben az udvaron egy külön garázst építtettem, úgyhogy szabadon közlekedhettem kocsival. Egyszer, talán még a régi lakásban laktam, egyszer jön hozzám egy fiatal ember, körülbelül olyan magas, mint Ön, és jelentkezik, hogy Kessler Hubert egyetemista vagyok. Budapestről jöttem a Főjegyző úrhoz, mert hallottam, hogy a barlang gondnokságával megbizta a Szentimrei Báránd abaúji alispán, és szeretném ha támogatna, bemutatná nekem a barlangot, és a vele kapcsolatos dolgokat. Mert közben, előzőleg megbontották a jósvafői bejáratot.

A régi emberekre emlékszem, megismerem őket, de a nevükre már nem emlékszem.

Családom egyik ágán, a Málnási ágon a Bolyai-Farkas felesége az én egyik nagynéném volt. A másik pedig, szintén anyai ágon, az egyik üknagyanyám, a Gyulai Pálnak volt a testvére. Szabó Jenő, édesanyám mostohaöccse talán azért volt matematikailag is olyan képzett, mert a Bolyai családdal kapcsolatba talán szivárgott bele valami mindebből.

Édesanyámnak azt mondta: Én ezt a Jenőt hiába oktatom, ebből matematikus nem lesz, életemben sose szerettem a matematikát, érdekelt minden, de nem szerettem.

Én arra emlékszem, hogy amikor Jósvafőre kerültem, akkor elém adtak egy képet, és az a kép a község főterén, ott a Thuróczy ház és a Klein ház előtti téren tűzérési útegek voltak felállítva. Hát azok még az első világháborúból annak idején ottmaradtak. Egy másik, ami érdekes még, az hogy az elődöm, az öreg Thuróczy bácsi akkor már nagyon öreg volt, és helyette már a fia, aki a frontról haza jött, ő vette át az üzemet. A Thuróczy Zolit nagyon szerették, hiszen falusi fiú volt, bár sok baja volt. Elhatározta a község – velem együtt - , hogy felépítünk egy emlékművet, nem tudom, hogy az most is ott van-e a Thuróczy házzal szemben, az az emlékmű? Annak idején én építtettem azt a turul madaras emlékművet. Az volt az én ténykedésem, a községháza építés, a turul madaras emlékmű építése, és a jósvafői barlang gondnokságának ellátása. Nekem először körülményes volt egy kicsit. Olyan utak voltak, hogy helyenként fenékféken kellett az embernek lecsúsznia. Voltak munkák, amiket végezni kellett, útjavítási munkák mindig voltak. A pénzügyi részére már nem nagyon emlékszem, de biztos, hogy fizettük, ez nekem csak olyan másodállásom volt.

Úgy, ahogy rendbe hoztuk a barlangot, egészen a Ganimedesz-kútjáig. Valahogy talán ott volt a határ is. Nagyon szép dolgokat láttunk ott... az utat is valahogy hozzá kellett építeni.

Csoportok gyakran jöttek, különösen a hét végén. Azokat bevezettük. Két állandó vezetőnk volt, aki felváltotta egymást, vezette a vendégeket. A világítás sajnos akkor még csak fáklyás világítás volt, sőt úgy emlékszem, hogy villanyvilágítás az én időmben nem is volt. Az első Horthy látogatáskor még biztosan nem volt villany.

Az első látogatáskor, amelyik helységbe várták Horthyt, azt igyekeztek rendesen berendezni, én az egyik ebédlőszékemet adtam oda Horthynak. Arra emlékszem még vissza, hogy Dely Lajos felső volt (mert két Dely Lajos volt, az egyik a Thuróczy ház mellett, az az alsó), ez volt a fuvarosa, vitte ki a Szelcére, és Horthy elővett egy 5 Pengőst és kérdezte, hogy tudja, hogy ki van rajta?

Hát persze, Őfelsége, a Kormányzó Úr. Nem sokáig volt ott, ment ki Szelcére. Szelce az egy nagyon szépen berendezett épület volt annak idején, én is voltam ott sokszor. Én nagyon nagy vadász voltam, és kimentünk Szelcére, akkor érintettük a mi területünket, amikor mentünk tovább, akkor már nem vadásztunk, csak látogatók voltunk. Nagyon szép vidék volt. A medvékkel is sokszor találkoztunk. Van néhány medve képem is, ahogy a medve fenn ül a fa tetején. Ezeket oda telepítették. Volt egy két méteres is, gyönyörű volt.

Aztán eljött kérem az az idő, amikor a szlovákok is kezdtek mozgolódni. Nekem is kellemetlen volt, mert osaládom van, ott van a szomszédban Borzova, meg Szilice, rendes emberek is voltak ott, de voltak gazemberek is. A község házával szemben lakott a Tót Miklós. Bak István lakott a szélén a háznak, mellette a Tót Miklós. Az nagy lócsiszár volt, nagy gazember. Csendesen mondom, mert nem illik mondani, biztosan meghalt már szegény. Mondhatom, nekem az életem legkedvesebb éveit voltak azok, az a tíz év, amit Jósvafőn töltöttem.

Ahogy megyünk Szelce felé, az emelkedős, meredek úton, annak a közepe táján, a falutól 200 méterre volt egy barlang, azt annak idején én magam, Buder Károllyal, aki autószerelőm is volt, jó fiú volt, egy állatorvosnak a fia, és ott sokszor bontogattuk a köveket. (a „Szelelőlyuk” – a szerk.)

Én rengeteget jártam ki azon a vidéken, minden héten legalább egyszer vadásztunk, de volt amikor egész héten csinálta az ember, aztán éjszaka kellett pótolni a munkát. Egyszer a szövetkezetnek a boltjában voltam, Tar Imre volt a boltvezető, azt mondja: Főjegyző úr, nem tetszett még pisztrángozni? Életemben sose horgásztam. Azt mondja, itt voltak most a színészek, vándor szintársulat, azok olyan szép pisztrángokat fogtak. Egy kollegám a botját kölcsön adta, elkezdtem azzal horgászni. Aztán első évben visszaadtam a botját, mert a feleségemtől kaptam egy angol ragasztott botot, az utolsó évben volt úgy, hogy egy óra alatt 2 db kétkilós pisztrángot fogtam, máskor meg egy óra alatt 2 db másfél kilósat fogtam. Úgy sohasem volt, hogy pisztráng nélkül mentem volna haza.

A Klein Karcsi az egy nagyon kedves barátom volt. Az egy érettségizett fiú volt, otthon maradt, vezette a gazdaságát, és vezette az adósságait is. Rengeteget segitettem nekik, adótörlesztéshez kérvényeket beküldeni. Volt egy kisebbik fia, az magyarosította a nevét, az Zádor Lajos lett. Tekintettel arra, hogy mi már felnőttek voltunk, ő meg olyan 18-19 éves fiú, így nem tegeződünk le vele, úgy éreztette is velem, hogy ez neki úgy hiányzik.

A falunak a jellegzetessége volt a Garan Pista. Kisgazdapárti volt mindig, mindig ellenzéki volt, de tisztességes, komoly ember volt. Virilista (a legtöbb adót fizető elnevezése, akit e révén több politikai jog illet a törvényhatósági,

községi életben) volt, az első gazdák közötti. A fia Lajos, meg Imre, a Lajos még talán a barlangnál is volt alkalmazott. Ez az ember nem tudom mikor dolgozott., de akár mikor ment az ember, mindig látta, cigarettázva a falu között. Rendszerint a főtér körül, mindig láttuk. Rendes ember volt. Én például, amikor választás volt , én sose haragudtam rá, megmondta: Főjegyző úr, én kisgazda vagyok, én ide szavazok, nem a képviselő úrra.

A Garan Pista egyértelműen mutatta, hogy Jósvafőn van az ember. Nagyon kedves emberem volt.

Győri egy elpusztíthatatlan öreg úr volt, az én kisbíró, nagyszerű összeállítása volt fizikailag is. Vékony ember volt, egyszer emlékszem, Jósvafőtől egészen a Nagyköig futott le valamiért. Az majdnem két kilométer. Szóval rettenetesen sokat bírt, és tisztességes öreg úr volt, aki a kötelességét is teljesítette, mert nálam azért mindig rend.volt az irodámban. Megbízható, komoly volt, nagyon szerettem az öreget. Hallottam sok év múlva, hogy elment, sajnáltam is. A kisbíró állandó munkahely volt. Az ő kötelessége volt az irodát karban tartani, hogy tisztaság legyen, ő volt a kézbesítő, tulajdonképpen az én végrehajtóm volt, amit kellett elintézni, azt én helyettem megcsinálta, úgyhogy kifogástalan ember volt, ebből a szempontból. Aztán amikor jött a „felszabadulás” , az akkori dicsőséges, akkor voltak azért differenciák, ugye, közte és az utódom között. Ahogy mentünk a községházától Aggtelek fele, kétfele nyílt az út, úgy 100 méterre, azon az úton a második, vagy harmadik ház volt, ott lakott Győri.”

Aztán jött az 1945, és akkor engem egyszer hívnak, hogy menjek a községházára. És akkor tudomásomra hozták, hogy állás nélkül, nyugdíj nélkül , minden nélkül szabadlábra helyeztek. Jelentkezik reggel egy fiatalember, aki Jósvafőn nekem írnokom volt, a Ligacs Pista, azt mondja: Főjegyzőúr jöttem a hivatalt átvenni. Hát mondom, eredj be, azt csinálj, amit akarsz, én nem adom át a hivatalt. Nem adhatom át. Aztán nem is törődtem az állással. Sokszor behívtak az irodára, mondták: jegyző úr, nem gondolja, hogy magának állást kellene változtatni? Vagy lakásf változtatni? A lakás felét átadtam a helyettesnek. Az egy vörös jegyző volt. Az mindig zaklatott a lakás miatt. A feleségem akkor vitte még ott a postát, hogy legyen valamiből élni. Meg is éltünk csendesen, de szűkösen, ott egy fél lakásban, utána meg azután költözködni kellett, egyik lakásból a másikba, itt felmondtak, ott felmondtak.

Aztán 1953-ban megszabadultam, amikor a színi erdészethez kerültem. „

Részletek Kis Dániel XIX. századi jósvafői református lelkész és tanító naplójából (hatodik rész)

1827dik esztendő April. 4dik és 5dik napjain a Gömői és Tornai Kegy. Tractusnak egyesült gyűlése itt Jósvafőn volt, ennél fogva mind a hét renden való Elöljáró több sok Papok, sok Rectorok, Urak és közrendű követek jelentek meg ezen helységben, / olyan követek is voltak a kiknek nem hogy valaha farkas ..., vagy saputliuk lett volna, de talán még soha nyakravalójok sem volt, ennél fogva csak Ádám tsutkájával tették meg a prefectet / a gyűlés folyton folyv, részemről is ezer bajom volt, sok itten megjelent esmerőseim is volt velem szemben, egy szóval kivált itt az oskolába annyian jöttek, mentek, hogy a Miskolczi Koplalóba* sincs sokszor több ember, állottak fel, annyi volt a nép, 5dik April délután eloszlott a gyűlés, némelylek nagy örömmel, de némelylek ellenben nagy haraggal és bánattal mentek innen el, sőt voltak olyanok is akik ebattázással hagytak itt ezt a körmönfont .....be (re)kesztetett helységet.

(1827) Juliusnak napjai folyvást telvén teldegéltek, billegvén ballagván ballagtak egymás után; de olly szefelett való forróság volt mindég, hogy minden egészen megszáradt és kiaszott, köpönyegre nem volt szükség, nagy mesterséggel lehetett olly helyet lelmi, a hol a nagy hévség miatt egy egy kevéssel megennyhült volna akárki is.

Augustusnak az eleji folyvást 1827 telvén töltek a napok, felette nagy forróság, hévség volt szüntelen, a rétek, erdők, mindenek egészen kiégtek, sok fák elszáradtak, és ilyen időjárásra még az öregek sem emlékeznek, igen hamar volt mind az őszi, mind a tavaszi aratás, úgy hogy már 7dik s 8dik Aug. a zabot is behordták.

(1830) „Januarius folyvást folyt, Februarius is azon ritka megjegyzéssel jelent meg, hogy az igen nagy kemény tél s nagy hideggel, és igen nagy és sok hóval még 12-dik febr. is állandó volt, sok helyeken közel fél ölnyre is találtatott a nagy hó....E tájba folyvást, még Mátyás napján is a felette nagy tél, és igen nagy hó mozdulhatatlanul állandó volt, félt minden a télnek bizonytalan kimenetelétől.

Mart. 12-kén az az épen Gergely napján 1830-dik még a hó olly nagy volt, és állott is mozdulhatatlanul, hogy a hol az utasoknak egymás elől ki kellett térni, a lónak még akkor is egészen hasig ért a nagy hó, ezt igen ritkán lehet itt tapasztalni. Gergely napján ugyan e tájba egész 9 napokig uralkodó nyavalya lévén a torok rekedés, én is benne nyavalyogtam, és a rendes oskolai tanítást kivéven, Templombéli szolgálatot tellyességgel nem tehettem.”

„Itten az igen nagy tartós télre azt jegyeztem fel, még pedig hitelesen, hogy hegyeken, völgyeken, réteken, mindenféle partokon, még a helységben is

* Csárda, a jelenlegi Sötét-kapu közelében. Épülete a város tulajdonában volt, de zsidó és görög kereskedők bérelték.

mindenütt még 19-dik Mart is 1830nak mind meg volt a vastagon lévő nagy hó és csak Jósef napján az az 19. Mart kezdett csak imitt amott egy kevésbé olvadni. Martius Hava még a vége felé is folyvást egészen téli formában teldegélt naponként, erdő, mező mindenütt tele volt nagy hóval....”

(1830) „Juliusnak a vége is, sőt Augustusnak az elei is folyvást olly mindenkor égető hévséggel telt, hogy e tájba még talán Afrikában, nevezetesen Barbáriában sem volt melegebb. Vacatio lévén én is pihentem s rendesen naponként, Aug. 7-kén pedig rekkenő nagy melegben Trizsben voltam P.sorban”.

(1830) „Egész October sőt Nov. elei is egész 12-dik Novemberig folyvást minden eső nélkül tölt el, sőt Nov. 10-dik, 11-dik napjaiban olly meleg volt, s napfény, hogy még a méheim is jártak, Nov. pedig 12-kén, amidőn itt temetés volt, az oskolás gyermekek a temetésen nagyobb részint mezítláb voltak”.

(1832) „Febr. 1-ső napján a Jósvafői középső malomba lakos molnár majszter Martonyi Sándor az oskolából elvitte a feleségem néhai testvérének Ns. Deli Józsefnek a leányát Juliánnát, melly napnak estvéjén mi is az oskolában lakodalmaskodtunk, ez úttal nagy kárt is vallotunk.”

(1833) „Csak nem egész September szünetlenül felettes esős volt, még pedig mindenütt, itt nevezetesen és ezen a környéken annyira szakadt a zápor eső, hogy ezen falut egy kis híjja, hogy el nem mosta a víz, kiváltképpen Sept” 22,23,24-dik napjaiba, a midőn egynehány nap még a templomba sem mehettünk, ugyan e tájba az egész Sajó, Rima, Bódva, hernád vizek mentiben igen sok kárt tett mindenfelé a sok árvíz, és akkor csak az olyan igen nagy ember járhatott volna szabadon, mint a régi traditio, azon nagy lokaj, a ki a Noé BArkájából kiugrott az Özön vízbe, és csak nadrág kötésig ért néki az Özönvíz, bezzeg az ilyenek posztóból kellene nadrágot varrni, hát még csizmát hány bőrből varna néki valamellyik csizmadia majszter.”

(1833) „Hogy a világból való kimúlástól még az oktalan állat is felette borzad, sőt hogy az attól való félelem miatt egészen el is múlik, és megdöglik, emlékezetnek okáért a rajtunk megtörtént ritka példát jegyeztem fel. Dec. 13-kán a midőn a két kis süldőt megölés véget a hizlalóból egyszerre kirántottunk, még egy nagy ártányt, még több hetek után akarván megölni, a hizlalóban hagyjunk de ez a többinek sikoltására, különben pedig egészen egészséges volt, úgy annyira megijjedt, hogy magát a hizlalóba levágta, és mintegy megmerevedve feküdt, semmiképpen megeleveníteni többé nem lehetett, hacsak azon pillanatba, továbbra való nézve, nagy kárunkrameg kellett ölni, minekutána ezzel is felbántak, úgy találtatott, hogy a vér mindenütt is ugyan, de főképen az egész hasát ellepte, ez igen ritka történet, de hogy minden bizonnyal úgy volt,

melly bajunkat, minthogy mi is zavarodásba vóltunk, az is igen fájdalmasan növelte, hogy Bálint 5 és fél esztendő fiam a perselés közben a szalma tűzbe esett, amidőn kivált a jobb keze igen össze égett, mellyből sokára sok fájdalmi után gyógyulhatott ki az ártatlan fíjatskám.”

(1834) „Ns. Deli István részéről pedig Kérő vóltam, melly lakodalmat Febr. 5-dik, 6-dik napjain egy részint zavarodva laktunk el,, mert amelly Udvarból a Menyasszonyt hoztuk vólna, épen az ott lett megjelenéskor Ns. Curátor Deli Ferencz háza meggyúlt, melly miatt akkor igen nagy zavarodás lett, a ház teteje egészen leégett; E tájba és előtte egész Januáriusban folyvást minden hó nélkül való igen száraz és olly meleg tél vólt, hogy éppen Szt. Pál napján és utána is, ami igen ritka dolog, még a méheim is mind kijöttek a köpüből, és jártak, melly időjárás Febr. 12-dik, s több napjaiban is egyaránt vólt.

Martiusnak az elei is folyvást minden hó és esső nélkül folyt és teldegélt, sőt Mart. 7-kén ollyan meleg vólt, hogy tiszta búzát mosattunk, és azon nap a napmelegtől a legjobban 3 óra alatt megszáradott.”

(1834) „Mart. 30-kán a mellyen vólt Húsvét első napja, virradóra nagy hó esett...”

Handwritten text in cursive script, likely a transcription of the printed text above. It contains several lines of text, including dates and descriptions of events. The text is written in a dark ink on aged paper. The handwriting is somewhat slanted and includes some decorative flourishes. The text is arranged in several paragraphs, with some lines starting with a large initial letter. The overall appearance is that of a personal diary or a collection of handwritten notes.

Adatok a jósvafői Tengersizem-szálló történetéhez

1999. augusztusában, minden különösebb ceremónia nélkül nyílt meg újra az Aggteleki Nemzeti Park szállodája és oktatási központja: a Tengersizem. Ennek apropóján adunk közre néhány – a múlt század negyvenes éveiben megjelent – közleményt, amelyek a szálloda építéséről, ill. ünnepélyes felavatásáról szólnak.

„A jósvafői turistaszálló építése az OSK támogatásával teljes erővel folyik és valószínűen még az év folyamán be is fejeződik. A hegyes környezetbe illeszkedő csinos épület máris megnyerte a barlanglátogatók tetszését. A kétemeletes épületben mintegy 100 személy részére lesz férőhely. A közös hálótermeken kívül kétágyas különszobák állanak a vidéket felkereső turisták rendelkezésére. A házat villanyvilágítással és vízvezetékekkel is ellátják.”

TURISTÁK LAPJA, 1942., LIV. évf. 11.; p.219

„A jósvafői új sportszálló avatására már május 19-én este megérkezett v. Bély Alajos vezérezredes és v.dr. Tárczay Felicides Román miniszteri osztályfőnök. A szálló nagytermében elfogyasztott vacsora után dr. Kessler Hubert barlangigazgató színes vetítettképes előadás keretében ismertette a barlang feltárásának történetét. Kiemelte Tárczay Felicides Román min. osztályfőnöknek azt az érdemét, hogy már 14 évvel ezelőtt, amikor a barlangkutatást még értelmetlen szenvedélynek tartották, az Aggteleki barlang jelentőségét pedig alig méltatták, felismerte az ügy fontosságát és a BETÉ-nek nyújtott segítségével lehetővé tette azokat a nagyjelentőségű felfedezéseket, melyeknek következtében a barlang a világ legnagyobb cseppköves barlangja lett. Másnap reggel a közönség megtekintette a barlangnak a „Csillagvizsgálói”-ig terjedő szakaszát. Az avatóünnepség 11 órakor kezdődött. A betegsége miatt távollevő dr. Cholnoky Jenő barlangbizottsági elnök nevében Kessler Hubert üdvözölte a megjelenteket. Ezután v. Bély Alajos vezérezredes nemesveretű szavakkal emlékezett meg a harctéren küzdő hőseinkről és a háttországban folyó építő munkáról. A legnagyobb elismerés hangján szólt Kessler Hubert-ről, az új szálló tervezőjéről, valamint munkájáról. Fontosnak tartja, hogy az ifjúság megismerje a barlangot. Kilátásba helyezte, hogy mindent megtesz a barlanghoz vezető vasútvonal kiépítése érdekében. Ezután az épületet Mátyás Király Sportszállónak nevezve átadta rendeltetésének. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után a vendégek megtekintették az épületet és csodálkozva hallották, hogy mindössze 75.000 pengőbe került. – Az ebéden Tárczay Felicides Román szíves szavakkal köszöntötte a háziasszonyt, Kessler Hubertné. Cholnoky Jenő az avatás alkalmával írt értekezésében – melyet Kessler Hubert olvasott fel – felsorolta, mi mindent köszönhet Európa a honfoglalás óta a magyarságnak, majd rátért a barlang történetére és jelentőségére. Tanulmányának szövegét lapunk más részén teljes egészében közöljük. – Végül Vörös Tihamér, a MÍSz

ügyvezető elnöke méltatta a turistáknak a barlangkutató terén kifejtett tevékenységét. Örömmel állapította meg, hogy a legfelsőbb sporthatóságok is felismerték a turistaság nagy honvédelmi jelentőségét és értékes támogatásukban részesítik. – A környezetbe harmonikusan beilleszkedő stílusos szálló felkészülten várja a turistákat.” B.K.

TURISTÁK LAPJA, 1944., LVI. évf. 6.; p.120

A Magyar Turista Szövetség jósvafői „Mátyás király” turistaszállójának felavatása

Az aggteleki cseppköves barlang gondozását és fejlesztését a turisták már a nyolcvanas években pártfogásukba vették, amikor néhai Siegmeth Károly kezdeményezésére és irányításával a Magyarországi Kárpát Egyesület gömői Osztálya vette fel a munkatervébe a gondozást. Akkor még csak az aggteleki, majd a vöröstői bejárat volt ismeretes (az utóbbi azóta elvesztette jelentőségét) és az aggteleki bejárat előtt turistaházat is építettek, hogy a látogatók a falutól távolabb fekvő helyen fedél alá és szerény vendéglői ellátáshoz jussanak.

A barlang s forgalmának fejlesztése azonban a felsőbb hatóságok érthetetlen közönye és szűkkeblősége miatt bizony – az önzetlen turista törekvések ellenére – lassan haladt, sőt az első világháború idején és azt követően csaknem el is akadt.

Ilyen körülmények között vette át a Magyar Turista Szövetség a harmincas évek elején Zsitvay Tibor elnöksége alatt felsőbb kívánságra a barlang ügyeinek vitelét, közben Kessler Hubert irányításával és közreműködésével a Budapesti Egyetemi Turisták Egyesülete barlangkutató szakosztálya szerény támogatással megindította a barlang ismeretlen részeinek feltárását,- Kaffka Péter pedig tárókijárót létesített Jósvafő felé.

A kiharcolt első komolyabb államsegély révén a Magyar Turista Szövetség, mind az aggteleki, mind a jósvafői bejáratától befelé mintegy fél-fél km-nyire bevezette a saját dinamóval fejlesztett villanyáramot, s felkérte és megbízta dr. Kessler Hubertet a barlang igazgatói teendőivel s megalakította a Barlang-Bizottságot.

Fordulópontot jelentett Kormányzó urunk látogatása, akinek kíséretében érkezett több miniszter és hatósági személyiség közvetlenül győződhetett meg a Szövetség törekvéseiről és eddigi tevékenységének eredményéről.

A barlang ügyének értékes támogatói között vitéz dr. Tárczay Felicides Román min. osztályfőnök révén a kultuszminisztérium emelkedő államsegélyt bocsátott

A Szövetség rendelkezésére s ennek segítségével az 1938. évi Szent István turistavándorlás során avattuk fel az aggteleki bejáratnál Kessler dr. tervei és irányítása mellett épült új, nagyobb méretű turista szállót.

A Felvidék egy részének 1938-ban történt visszacsatolása révén hazakerült a kecsői (domicai) bejárat is az ott épült turista szállóval s így most már egységes kezelésbe került az újabban felfedezett ágakkal 22 km hosszúságú barlangrendszer.

Hála a kultuszminisztérium további megértő támogatásának, 1943-ban megépülhetett Kessler dr. tervei és irányítása mellett a jósvafői, tehát a harmadik bejáratnál épült kétemeletes turista szálló és az áramfejlesztéshez szükséges duzzasztó gát és turbinaépület. Ennek az új turista szállónak ünnepélyes avatására érkezett fel 1944 május hó 20-án vitéz Bély Alajos vezérezredes, valamint vitéz dr. Tárczay Felicides Román min. osztályfőnök vezetésével az Országos Sport Központ és az ifjúsági testnevelés vezetőségének számos tagja, valamint a barlang ügyét szintén hathatósan támogató Abauj vármegye főispánja, alispánja és a járás főszolgabírója, a Magyar Turista Szövetség, az Aggteleki Cseppkőbarlang Nagybizottság képviselői, stb.

Egyöntetű elismerés illette a látottak fölött a megértő támogatókat, valamint a munkálatok tervezését és végrehajtását irányító Kessler Hubert dr. m. kir. barlangigazgatót, a mit vitéz Bély Alajos vezérezredes értékes és tartalmas, magas szárnyalású avató beszédében ki is fejezett. Beszédében a mai rendkívüli korszakot jellemezte, megemlékezett dicsőségesen harcoló honvédségünkről, háláját fejezte ki vitéz dr. Tárczay Felicides Román-nak, a barlangügy megértő és eredményes támogatásáért, elismeréssel éltette a tudós és alkotó Kessler Hubertet, megemlékezett a munkát végrehajtó magyar munkásokról és kifejtette annak szükségét, hogy a magyar ifjúság minden rétegét ide kell hozni a barlangcsoda megismerése céljából s ezért kívánatosnak jelentette ki a közlekedés jobbá tétele érdekében Szin állomásról elágazó vasútvonal megépítését, de szükségesnek tartja, hogy Magyarország összes értékes barlangja is megfelelő kezelésben hozzáférhetővé váljék az ifjúság és a nagyközönség számára.

Beszéde végén az e tájba beillő stílusban 14 kétágyas szobával, egy 16 és egy 40 ágyas, valamint étkező teremmel épült új kétemeletes turista otthont „Mátyás király turista szálló”-nak nevezte el és átadta a forgalomnak azzal a hő óhajással: legyen ez a barlang minden magyarnak zarándokhelye s európai hírneve is emelje a magyar öntudatot!

Az avató ünnepélyt a szálló éttermében tartott társasbéd követte, amelynek során dr. Kessler Hubert felolvasta a távollévő Cholnoky Jenő dr. egyet.

tanárnak, az Aggteleki Cseppköves Barlang Nagybizottság elnökének értekezését, majd vitéz dr. Tárczay Felicides Román hálás szavakkal köszöntötte a férjét a munkájában támogató dr. Kessler Hubertné, végül Vörös Tihamér, a MTSZ ügyvezető másodelnöke hívta fel a figyelmet a magyar turistáknak a hazai, csaknem valamennyi barlang feltárásában végzett önzetlen tevékenységére s a házigazda Szövetség nevében üdvözölvén a megjelenteket, kérte további támogatásukat a turisták sokoldalú munkásságához."

V.T.

TURISTA ÉRTEŚITŐ – A Magyar Turista Szövetség Hivatalos Lapja; IX.
(XIX.) évf., Budapest, 1944. július 15., 7. szám; p= 73-74.

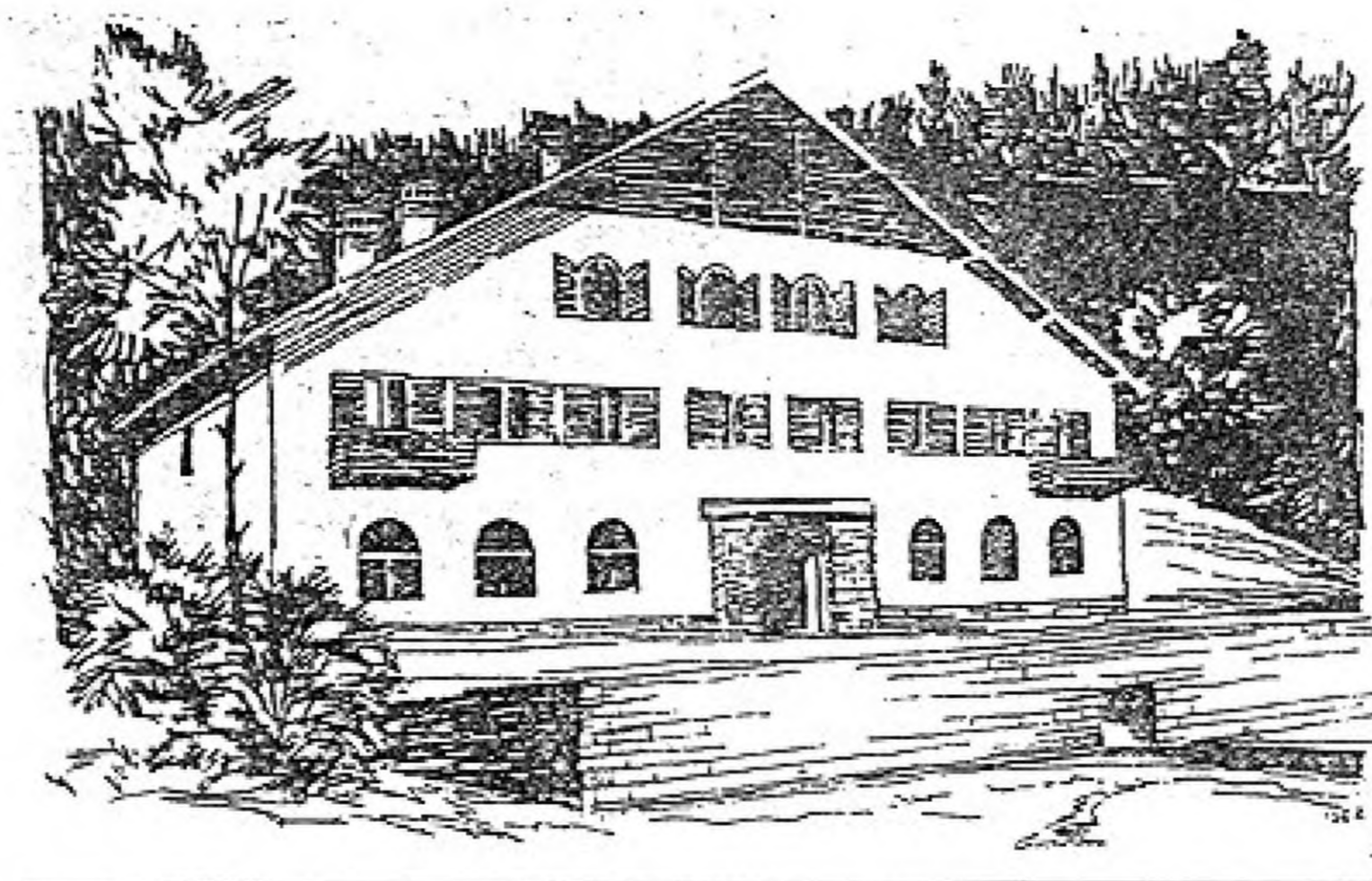
„A jósvafői Mátyás király sportszálló ünnepélyes felavatásáról júniusi számunkban adtunk hírt. Most a szálló épületét ismertetjük. Az épület a barlangbejárat közelében emelkedik. Fekvése nagyon szép, fehér testének a völgyfő fiatalos erdője ad üde zöld háttérrel, alatta a tóvá duzzasztott Jósva patak vize csillog. A széles homlokzatú szállót enyhe lejtésű tető fedí. Külseje svájci épületekre emlékeztet. Belsejéből magyar levegő árad. A barátságos hallból nyílik az étterem, falaira népi vonatkozású képek vannak festve, ablakai íves vonalúak, a székek magasságáig érdekes parkettás burkolat fedí a falakat. Ezen az oldalon nyert elhelyezést a tágas konyha és a vendéglős lakása. A lakás egyenlőre üres, mert a háború végéig házi kezelésben van a szálló. Konyhája kitűnő, minden igényt kielégít. Az épület másik oldalán levő nagy termet vetítettképes és keskenyfilm hangos mozielőadások tartására rendezték be. Szükség esetén az étterem kiegészítésére szolgál a tágas helyiség. Az első emelet homlokzati szobái parkettásak, folyóvízesek, az ágyak paplanosak. Bájos az ablakokból elötáruló kép, különösen a két erkélyes szoba kilátása szép. Ezen az oldalon 6 kétágyas, egy egyágyas és egy háromágyas szoba van. A kétágyas turistaszobák ablakai a hegyoldalra néznek, ágyai pokrócokkal vannak felszerelve. A vendégek kényelmét fürdőszoba szolgálja. A II. emelet két nagy hálótermében 16 ill. 40 ember talál hálóhelyet. A turistaszállásokhoz több csappal ellátott mosdóhelyiségek kapcsolódnak. A parkettás külön szobákban turisták 5, idegenek 6 pengőt fizetnek személyenként és naponként. A turistaszobákban és közös hálótermekben 3, ill. 4 P a hálódíj. Helyfoglalás ügyében dr. Kessler Hubert m. kir. barlangigazgatóhoz (Jósvafő) kell fordulni. A szálló elsősorban a barlang látogatottságát van hivatva előmozdítani, de hosszabb üdülésre is alkalmas. A közeli erdők árnyas útjai, a távolabbi környék karsztos látnivalói számos séta- és kirándulási lehetőséget nyújtanak. A tó fürdésre és csónakázásra is alkalmas. A szállót legkönnyebben Szin felől lehet megközelíteni (12 km). Akit az országúti gyaloglás untat, szekéren teheti meg az utat (20 P). Szombat esténként Pelsőcről társasgépkocsi-járat indul. Putnok-

Aggtelek közt most is közlekedik az autóbusz. Itt említjük meg, hogy az Aggteleki menedékház nyitva van, de csak egyszerű ételeket nyújt. A Kecői szakasz bejárata előtt emelkedő turistaház zárva van, de a vezető mindig rendelkezésre áll.”

TURISTÁK LAPJA, 1944., LVI. évf. 8.; p.149

„A jósvafői Mátyás király sportszálló üzemét a pelsőci szombat esti autóbuszjárat megszűnése és a forgalom csökkenése miatt egyelőre szünetelteti, csak szállást nyújt.”

TURISTÁK LAPJA, 1944., LVI. évf. 9.; p.161

Iser József rajza az épülő Tengersizem szállóról
(Turista Értesítő, VIII. évf., 1943. május; 5. szám)

Utószó: az ujjá varázsolt szálloda bejáratánál egy szolid márványtábla örökíti meg a felújítás tervező, beruházó, kivitelező, megrendelő szervezetek vezetőinek nevét, az átadás időpontját. Ez így van jól, a világ kulturált felén (korábban Magyarországon is) ezt így csinálták. Egy dolog azonban kimaradt az „örökkévalóságnak” szánt üzenetből, egy név: Dr Kessler Huberté, azé a világhírű hidrogeológus-barlangkutatóé, aki ezt az egészet először megálmodta, majd szívós, kitartó munkával meg is valósította; a Baradla-barlang első igazgatójáé, aki először teremtette meg az európai színvonalú barlang-bemutató feltételeit, mind e közben olyan számottevő feltáró kutatást is végezve, mint a Domica-Baradla összefüggés feltárása, az Alsó-hegyi zombolyok első bejárása. Azé a Kessler Huberté, akit „életműve” létrehozását követően politikai okokból ellehetetlenítve kisemmiztek saját tulajdonából, aki mindezért csak az 1956-ban feltárt Kossuth-barlang „megtalálásával” nyert erkölcsi kártérítést. Egy szerény táblát Ő is megérdemelt volna, talán még most sem késő?

Jósvafői vonatkozású hír a MOLNÁROK LAPJA-ból

Sebők Tibor – a Magyar Molinológiai Társaság titkára - bocsátotta rendelkezésünkre az alábbi kis hirt, amely mind családtörténeti, mind barlangkutató-történeti szempontból érdekes:

„**Egy molnár a turisztikáért.** *Klein Antal* jósvafői vizimalomtulajdonos, akinek malmát a híres aggteleki cseppkőbarlangot átjáró patak hajtja, évtizedeken keresztül fáradt azon, hogy azt a kilenczkilométeres hosszú földalatti természeti csodát hozzáférhetővé tegye. Csak amióta három miniszter is megtekintette, azóta vált aktuálissá a barlangnak rendszeres utakkal való ellátása és egy új áttörés létesítése, amelynek folytán a barlangot órákkal gyorsabban meg lehet megközelíteni. *Klein Antal ingyen* elkészítteti és aczéloztatja malma melletti kapagyarában az áttöréshez szükséges szerszámokat és villanyvilágítást is ingyen ad.”

MOLNÁROK LAPJA, 1927. szeptember 10-én a Közlemények rovatában, a 641. oldalon jelentet meg: (korabeli helyesírással, eredeti kiemelésekkel).

Magyar Posta

Adatok Jósvafő postai és távközlési történetéhez

A régió első **TelePosta-házát** 2000. február 25-én nyitotta meg Kertész István, a Miskolci Postaigazgatóság igazgatója. Biztam abban, hogy a helyi postatörténetről is esik majd szó, de ez nem így történt. A készülő Jósvafő monográfiához adatokat kértem a Postai és Távközlési Múzeumtól, ill. a Miskolci Igazgatóságtól. Ezeket most itt is közreadom:

- A jósvafői postahivatalt 1879-ben nyitották meg;
- A távbeszélő hivatalt 1927-ben nyitották (Postai Rendeleték Tára, 1927., 27. szám; p= 219.)
- A XX. században szolgálatot teljesítettek a jósvafői postán:
1929-1968. december 31-ig Fodor Ilona;
1969-1970. augusztus 9-ig Elek József mint rendszeres helyettes;
1970. augusztus 10- 1974. május 6-ig Üveges László;
1974-től Balázs Lászlóné.

SZ.P.

Dr. Szőke (Schwarz) Béla

okl. gépészmérnök

1894. október 21-én született Jósvafőn. Szülőháza az ún. „Schwarz-kertben” – a mai Ady Endre u. 6-8. helyén állott. Édesapja – Schwarz ? - 10-16 holdon gazdálkodott, eredeti szakmája suszter volt; 1937-ben halt meg. Édesanyja – Dávid Judith Jusztina – 1954-ben hunyt el. Elemi iskolai tanulmányait Jósvafőn, középiskolai tanulmányait a miskolci Királyi Katolikus Gimnáziumban, majd Egerben a Magyar Királyi Állami Főreáliskolában végezte. Egyetemi tanulmányait – az első Világháború kényszerű megszakításával – a budapesti Királyi József Nádor Műszaki Egyetemen végezte, ahol 1922. május 6-án szerzett gépészmérnöki oklevelet.

1914-1918. között a „Signum Laudis”, „Károly Csapatkereszt”, „Magyar háborús emlékérem” és a „Bolgár háborús emlékérem” kitüntetésekert szerezte.

1922-25-ig Weiss Manfréd Acél és Fémműveinél szerszám- és gép-konstruktörként dolgozott. Itt szerkesztette ujjmarógépét, amelyről 1924-ben a németországi Werkstattstechnik c. folyóirat 1924-évi 16. száma vezércikkében számolt be.

1926-1940-ig az Első Magyar Gazdasági Gépgyárban dolgozott konstruktörként, itt tervezte új típusú búzamosó gépét, csokoládé-, cukoripari-, festékipari berendezéseket, de tervezett sínautót, kakaómalmot, vagy a Gizella Gözmalom 1250 LE-s főhajtását. Malomipari konstrukciói kialakításánál valószínűleg szerepet játszottak gyermekkori jósvafői élményei, ahol akkor több vízimalom is működött.

1940-45-ig a Budapest-Salgótarjáni Gépgyár és Vasöntő RT. szerszám-gép-konstruktív irodáját vezette, ahol excentersajtókat, fűrő-, maró-, harántgyalu-, horizontál-fűrő és eszterga gépeket tervezett. 1949-től 1955. március 1-i nyugdíjazásáig a Nehézipari Központ Szerszám-gép Tervező Irodája, majd a Szerszám-gépfejlesztő Intézet tervező- és kísérleti részlegét vezette.

Nyugdíjazását követően teljesedik ki irodalmi munkássága. Munkásságát 160 magyar és idegen nyelvű szakkikk, öt könyv, 21 bejegyzett szabadalom őrzi. A MTE SZ keretében működő Gépipari Tudományos Egyesület, a Bolyai János Matematikai Társulat és a TIT Biológiai Szakosztályának aktív tagja volt.

1974. március 27-én a miskolci NME hallgatósága „tiszteletbeli szerszám-gépész” oklevelet nyújtott át neki, amely alkalomból nagyhatású beszédet mondott az ifjúság számára gazdag tapasztalataiból.

18 polgári kitüntetése közül kiemelkednek:

- Magyar Népköztársasági Érdemérem arany fokozata (1951);
- Gépipar Kiváló Dolgozója (1955),
- Szocialista Munkáért érdemérem (1958),
- Irodalmi Díj II. fokozat (1962),

- Bánki Donát Emlékérem bronz fokozat (1963),
- Címzetes egyetemi docensi cím (1967),
- MTESZ Díj (1975),
- Szocialista Kultúráért kitüntetés (1978).

és a Budapesti Műszaki Egyetemen 1972-ben átvett aranydiploma.

A jövő gépészmérnök képzésében vállalt feladatai között az Állami Vizsga Bizottság tagja volt a Budapesti Műszaki Egyetemen és a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen.

A Gépipari Tudományos Egyesület Borsod-Abaúj-Zemplén megyei szervezete 1982-ben Dr. Szőke Béla emlékéremet alapított, és 1982. augusztus 24-27. között megrendezett 5. Országos Géptervező Szemináriumon és az V. Szerszám és Szerszámanyag konferencián adta ki. Az 50 mm átmérőjű érmet Pléh Zoltán, a Diósgyőri Gépgyár nyugdíjas technikus, a diósgyőri Amatőr Szobrászklub elnöke készítette.

Dr. Szőke Béla nőtlen volt, Anna húgával együtt élt Budapest, XVIII. kerületi (Pestlőrinc) Batthyányi Lajos u. 139. sz. alatti lakásában.

1980. november 19-én hunyt el, november 26-án kísérték utolsó útjára a Rákoskeresztúri temetőben. A Gépipari Tudományos Egyesület saját halottjának tekintette.

Irodalom:

MŰSZAKI NAGYJAINK VI. – MTESZ Gépipari Tudományos Egyesület, Budapest, 1986., p= 305-357.

Ki? Kicsoda? Az 50 éves Gépipari Tudományos Egyesületben (1949-1999) – MTESZ Gépipari Tudományos Egyesület, Budapest, 1999., p= 44-45.

A Dr. Szőke Béla emlékérem (Pléh Zoltán alkotása), átmérője 50 mm

Jósvafői vonatkozású életrajzok egy – a 30-as években megjelent – kiadványból

1932-ben Szikszón jelent meg Vermes Ernő és Földes Lajos szerkesztésében „**Abaúj vármegye és társadalma 1931-ben**” – **Abaúj-Torna vármegye Trianon utáni tíz esztendejének emlékalbuma**” c. kötet. Ebből idézzük a jósvafői vonatkozású életrajzi adatközléseket:

Bak István

gazdálkodó, Jósvafő

1888-ban született **Jósvafőn**. Iskolai tanulmányainak elvégzése után atyja birtokán gazdálkodott, majd katonai szolgálatának tett eleget és azután önállóan gazdálkodott 1914-ig, amikor a világháború kitörése után hadbavonult és több, mint 4 évig teljesített hadi szolgálatot a műszaki csapatoknál. Harmincéves kora óta élénk tevékenységet fejt ki a közelet terén. **Tagja** volt a községi **képviselőtestületnek**, 4 éven át **úrbéres-elnök** volt, jelenleg **egyházgondnok**, és a **Hangya szövetkezet elnöke**, melynek 8 éven át **pénztárnoka** és **igazgatósági tagja** volt. A szövetkezet 1918-ban kezdte meg működését és állandóan szép fejlődést mutat.

Fodor Géza

ref. lelkész, Jósvafő

Porosztnyán született **1872-ben**. Középiskoláit Miskolcon, a **teológiát** Sárospatakon végezte, azután két évig Gömörzimonyban, majd két évig Pelsőcön volt **segédlelkész**. 1899-ben Szádelőre választották meg **lelkésznek**, 1903 óta pedig a jósvafői ref. egyház **lelkésze**. **Iskolaszéki elnök**, az **énekkar elnöke és vezetője**, az **ORLE tagja**. **Megalapította** és tíz éven át vezette a helyi **Hangya Szövetkezetet**. Működése alatt épült fel az új iskola és tanítói lak 1929-ben, megtörtént továbbá a **templom restaurálása** és a templom előtti **piactér rendezése**.

Thuróczy Endre

nyug. főjegyző, Jósvafő

1860-ban született **Bódvaventdégin**. Iskolai tanulmányait Sárospatakon végezte és a tanítóképző elvégzése után 11 évig **tanítóskodott** Jósvafőn. 1881-ben letette a jegyzői vizsgát és azután 4 éven át **jegyző** volt Bódvaszilason, majd visszatérve Jósvafőre 30 éven át töltötte be a **körjegyzői** tisztséget. 1922-ben ment nyugdíjba. IV. Károly király a 4. oszt. polgári hadiérdemkereszttel tüntette ki. A gömör-tornai egyházsközség **világi tanácsbírája**.

Porumba Jenő*

közs. főjegyző, Jósvafő

1899-ben született **Maroshévizen**. Középiskolai tanulmányait Kolozsvárt, a közigazgatási tanfolyamot Miskolcon végezte. 1924-ben Tomaszentandrason lett **segédjegyző**, 1928-ban pedig Jósvafőre választották meg **vezető jegyzőnek**. A polgári lövészegylet és levante egylet **elnöke**. Az aggteleki cseppkőbarlang egyik ága tudvalevően Abauj-megye tulajdonát képezi. Ennek a barlangrésznek Porumba Jenő a **gondnoka**.

* nevét később Vásárhelyi Jenőre változtatta (szerk.)

Jósvafői vőfély-versek

A JHF. 11. számában a (felső) Bak János hagyatékában talált vőfély-verseket adtuk közre, amelyeket a 30-as években jegyeztek be egy füzetbe. Most **Geregy Ferencné** (Tót Erzsébet), **Erzsi Néni** által lejegyzett vőfélyverseket közöljük:

Hívogató vers

A páros életnek fényes napsugára
Derűsen rásütött egy fiatal párra
Nagy boldogság szállott két fiatal szivre
Kik kelni akarnak a páros életre.
De a boldogságból azt nem felejtették,
Hogy megbízottjukat ide el ne küldjék.
(...név ...) magukat általam nagyon tiszteltetik
A jövő szombaton legyenek szívesek nála megjelenni.

Menyasszony kikérő

Csend! Kérem most mindenki figyelmét,
Addig át sem lépem e hajlék küszöbét.
De hogy miért jöttem míg azt elbeszélem
beljebb megyek, hogyha engedelem leszen.
Egy jó barátomnak küldötte vagyok
Abból, mit rám bízott semmit el nem hagyok
Nyíltan elbeszélem a rám bízottakat
beszédemre én is kérem válaszukat.

Az én jó barátom ezelőtt pár évvel
Mind szárnyra kelt madár repült szerte széjjel
Repült, hogy magának egy társat szerezzen
Akivel az élet tengerén evezzen.
És a jó Isten bölcs vezérlő keze
Őtet ezen szerény hajlékba vezette.
Itten látott egy szép rózsát virítani
remélem, hogy le is fogja szakajtani.

És ez a szép rózsza e hajlékban lévő
Hajadon leányzó ki az volt ígérő.
Hogy ha a jó isten kedvez életüknek
kevés idő múlva egymásé lehetnek.
A kitűzött idő íme már el is jött

Jó barátom engem mostan azért küldött
 Hogy valósul-e tehát a tett ígéret
 Vagy választotta már másnak adott kezet.
 Nincs e valami ellenkező a dologba
 A mi életükre gyászt, bánatot hozna.
 Ha nincs tehát úgy elmegyünk az Úr oltárához,
 Hol a szent hit által köttetnek egymáshoz.

Kedves szószóló úr veled szemben szólok,
 Mert tudom rá van bízva a dolog.
 Bátran nyilatkozzék, igaz ember vagyok
 Ezen beszédemre válaszukat várom.

Kendő kikérő

Szeretnék beszélni a kedves menyasszonnyal,
 Egy kérésem volna, mégpedig azonnal.
 Kedves menyasszonyom tudja-e azt
 Hogy a vőfély így nem igen járkalhat
 Szép menyasszony kérem, adja ki jelvényem.

Virággal, kendővel díszítsen fel engem,
 Vőlegény ígérte a menyasszony adja
 Jelvényem nekem e szent ünnepnapra

Ha megkaptad a kendőt

Szépen megköszönöm, ilyen másnak nincsen,
 Szép menyasszony, érte áldjon meg az Isten!

Vőlegény búcsúztató az esküvőre

Kedves vőlegényünk ekképpen szólana,
 Ha szíve érzelméből szavakhoz jutna,
 De miként indítsam szólásra nyelvemet
 Mert nagy szomorúság bágyasztja szívemet.

Bokrétám ezentúl elhagyja fejemet,
 Mindjárt eltemetem legény kedvesemet.
 Kedves szüleim, hozzátok szólok már,
 Mert tudom, hogy szívetek tőlem búcsút vár.

Eddig tietek voltam, mondhatjátok,
 De, hogy miként fordul sorsom, nem tudjátok.
 Jelen van az idő, hogy jó Atyámnak
 Fájdalommal szülő kedves jó anyámnak
 Hogy megcsókoljalak mind szerelmes dajkámat,
 mert már kezem alá veszem szerelmes mátkámat.
 Nagy út van előttem, mindnyájan látjátok,
 Azért fájós szívvel így szólok hozzátok:
 Jó gondviselőtök legyen a jó isten,
 Míg lelketek a testből ki nem megyen.
 Távozzon Tőletek a búbánat és szégyen,
 Egykor az Úr Isten magához felvigyen.

Kedves testvérem, el ne feledd,
 Amíg tiszta szívből eddig szerettelek,
 Kísérelj te is az isten házába,
 Kérjed az istent érettem imába.

Menyasszony kikérő esküvőre
 (a menyasszony vőfélye mondja)

Szerencsés jó napot adjon az Úristen,
 Azért, hogy e napra felvirradtunk szépen.
 Eljött már az idő, midőn leányunknak
 Oltárhoz kell lépni, mint szép menyasszonynak
 Ebbe a járatba jöttünk e hajlékba,
 Hogy elkísérjük őket az Isten házába.
 Kérjük azért szépen a kedves szülőket
 Engedjék esküvőre kedves szülöttjüket.

Hit megköszönő

Tisztelendő úrnak hű fáradozását
 meg köszönjük szépen a hit feladását.
 áldást kérő imánk hasson fel az égre
 Szálljon az új párra szeretet és béke.
 Tisztelendő urat pedig életén keresztül
 Kísérje boldogság, öröm szüntelenül.

Hitről való visszajövetelkor

Istennek dicsőség, embereknek béke
 A szent esküvésnek szerencsésen vége.

36

Íme visszatértünk azon hosszú útról,
Ezen tisztelt házhoz, amelyből indultunk.
Meghallgattuk e pár esküvését,
Egymás iránt való igaz szeretetét.
Ennek örömére akarunk mulatni,
Szíveskedjenek hát nekünk helyet adni.

Menyasszony kikérő, mikor a vőlegényes házhoz akarják vinni

Áldás békesség az édesapának,
Aki leányt nevelt de nem önmagának.
Áldás és békesség az édesanyának,
Ki hű dajkája volt kedves leányának.
Most már kérem szépen, hogy bízzák őket ránk,
Had csatlakozzon a szép virágszál hozzánk.
Már leszakasztotta kedvese magának,
Ez időtől fogva örök hű párjának.
Bocsássátok hát el tőletek megáldva,
Kedves jó szülei, testvére, rokona.
Bocsássátok el hát mert jelen van az óra
Íme itt az idő már a búcsú szóra.
Ezentúl új út jön, haladjon boldogul,
Azzal, kinek szívét adta már zálogul.

Beköszöntő a vőlegényes házhoz

Örömmel emelem szemeim az égre,
Hála az istennek megérkeztünk végre.
Akit vőlegényünk oly régen várt,
Közöttünk mosolyogva már.
Fogadják tehát Őtet, fogadják a lelkét,
Fogadják mind fiok hitves feleségét.
Kívánom, hogy midőn át adom őt itten,
Az egész családot áldja meg az Isten!

Vacsora előtti vers

(amíg a vacsora elkészül, de ezt nem fontos mind elmondani)

1.
Örüljön, vigadjon minden tisztos vendég
Hitves vacsoránk lesz talán nem is hinnék.
Mindjárt megfő ott kint a hátulsó kerék,
Tudom, ha el hozom, azt mondják, hogy derék.

2.

Szerencsés jó estét adjon a jö isten!
Azt gondoltam én, hogy senki sincs már itten.
Ha én tudtam volna, hogy váraкоznak itt,
megmondtam volna, főzzenek valamit.

3.

Tisztelt vendégeim legyenek bú nélkül
Szakácsné asszonyunk már a főzéshez készül.
Sót, borsot, paprikát kézhez készítette,
Már a csirke húst is a tűzhelyre tette.

4.

Méltó vendégei ezen tisztelt háznak,
Kérem táncoljanak mert ülve megfáznak.
Szakácsné asszonyaink csak kint figuráznak,
Minekünk kell várni, mégis ők lármáznak.

5.

Szakácsné asszonyunk mindenre vigyázni sem győzött,
Azt a kis bablevest, amit nekünk főzött.
Míg a kis vőfély az udvaron időzött,
A bogár megette, minket megelőzött.

6.

Jelentem alássan, kész van a vacsora,
Mindjárt fel is rakjuk szépen az asztalra.
De akinek nincsen villa, kés vagy tányér,
menjen haza érte, mert addig még ráér!

Vacsora

Beköszöntő

Szép vendég koszorú, vidám gyülekezet,
Most már jelentem, kész vannak az ételek.
Szívemből örülök, hogy eddig megértem,
Hogy asztalra adhatom, amit megígértem.

Leveshez

Itt hozom a kakas levest a sodrott csigával,
Ez nem kukorékol többet a torkával.

38

Egyék hát uraim ezt a jó ételkét,
Mert ez a kakas úgy sem csinál többé csirkét.

Leveshúshoz

Leves húst is hoztam, még pedig kétfélét,
Behoztam a kakast meg a jércét.
Hogy jutottam hozzá, szépen elmesélem,
hallgassanak hát rám figyelemmel kérem.
Szaladgált a kakas a jérce nyomába,
Én meg fogtam magam, s futottam utána.
Magam forrasztottam, magam kopasztottam,
Hiába nevetnek ottan a sarokban.

Káposztához

Káposztát is hoztam még pedig a javát,
Mert bele vágattam két oldal szalonnát.
Tizenkét disznónak elejét-utolját,
Fogyasszák jókedvvel, ki fülét, ki farkát.

Ti pedig lányok úgy iparkodjatok,
Ha a fülét nem is, a farkát megkapjátok.

Pecsenyéhez

Utolsó tál étel: pecsenye a neve,
Több ennek a húsa sokkal, mint a leve.
Egy fonott kalács van melléje téve,
Az én versemnek is itt van a vége.

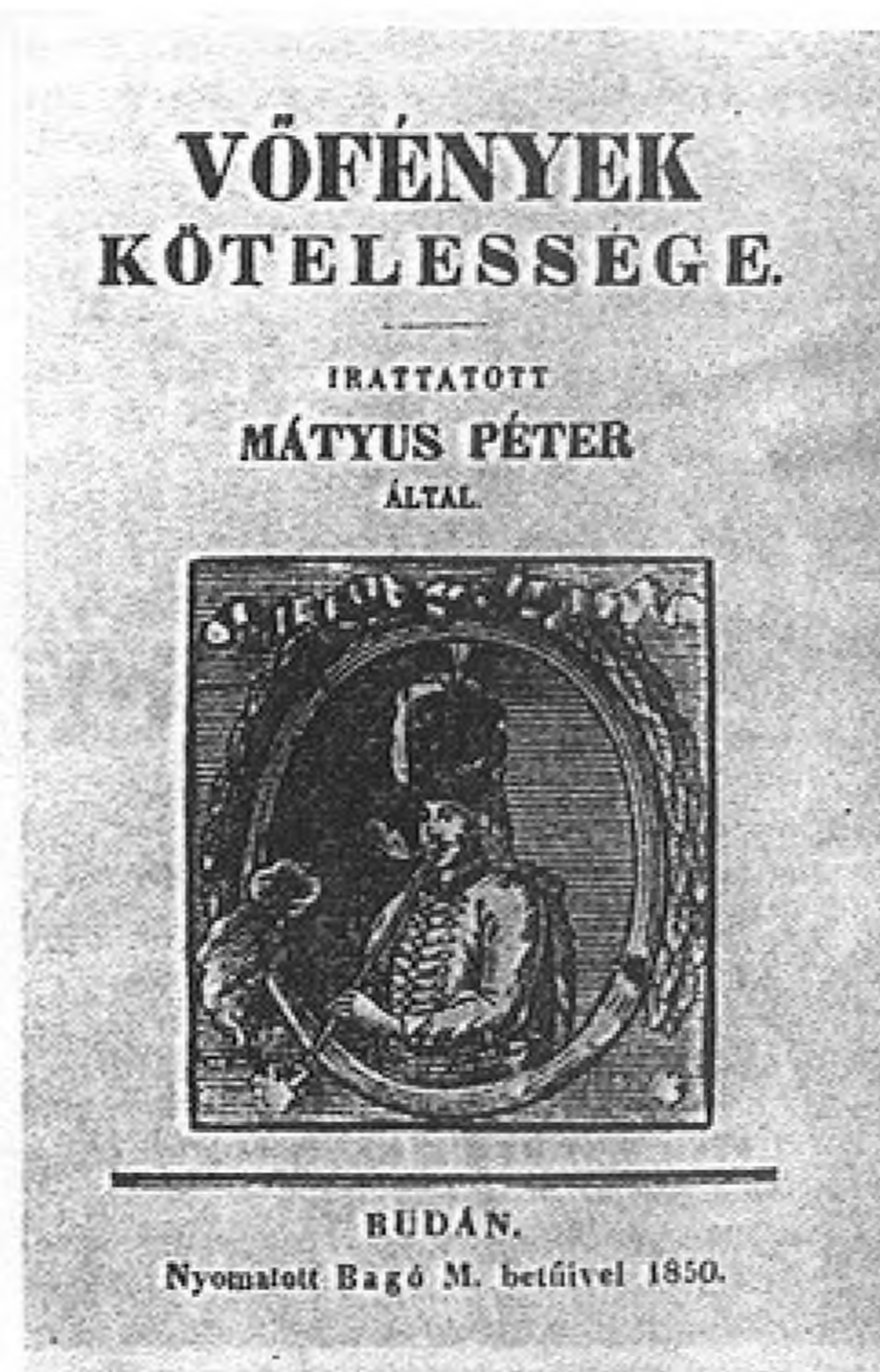
Borhoz

Bort iszik a magyar, nem pedig vizet,
korcsmában is sörért csak a német fizet.
Bor az igaz neve, ebben van a virtus,
Már minden rossz lőrét verjen meg a Krisztus.

Magyarnak bor való, csak a bor jó mégis
Ebben a kancsóban bort hoztam hát én is.

Menyasszonytánc beköszönő

Íme a menyasszony a koszorút letette
 Fejét piros kendővel felékesítette.
 Ékesség rózsája viruljon orcáján,
 Ne jöjjön ki panasz, sóhajtás a száján.
 Férjével élhessen számos esztendőket
 Csendben, békességben vígan teendőket.
 Most pedig kinek zsebében van egy-két három pengő,
 Hozza csak közelébb, utánam lesz első.
 És aki a menyasszonytáncot nem akarja járni,
 Azt a konyhából is ki fogom suprálni.

A jósvafői tájház vendégkönyvéből (V.)

A vendégkönyv bejegyzései mindig erőt adnak a ház továbbfejlesztéséhez. Íme, néhány lelki dopping a 2000. év első feléből:

*„Megható! Jólesik itt időzni, nézelődni. Nagyon rokonszenves az igyekezet, amit az itt tevékenykedők kifejtenek, hogy megismerhessék a környék múltját, értékeit. Szívből gratulálok! Szerényi Gábor Budapestről
2000. január 1. (Először írtam le az új dátumot!)”*

*„Lelki erőt merítettünk a jósvafői hagyományápolás „forrásából”. Talán nem véletlen? – éppen március 15-én.... További erőt, hitet kívánunk munkájukhoz, gyökereik őrzéséhez. Tisztelettel: egy debreceni hagyományörző óvoda 3 óvodapedagógusa.
2000. március 15.”*

*„Köszönjük, hogy megnézhattük ezt a csodálatos tájházat, részünk lehetett egy kis hamisítatlan falusi és régies környezetben. Mintha a nagymamámnál jártam volna.
2000.04.05. Heni, Berci”*

*„Jöttünk, láttunk, visszajönnénk!
Miskolcra, 2000. április 22. Cossuta Linda és György”*

*„Minden tiszteletem a jósvafőieknek! Ennek a falunak tartása van és itt már tudják, hogy miről szól a világ!
2000. húsvét Cossutáné Takács Julianna”*

„Itt laktunk a környéken, de ez mégis egy más világ, jó ide kijönni, tetszik. Csak így tovább, Jósvafő. Lehet, hogy ide költözünk?! Ancsa, Gabi”

„Érdekes és szép, de nem tudnék ilyen házban lakni! Epres Réka”

*„Akik így szeretik a múltat (és büszkék rá), azok a jövőjüket és jelenüket is szeretik. További sok sikert kívánok a gyűjtemény kezelőinek, ápolóinak!
Szabó János, Debrecen”*

*„Mi egy néptánc táborral voltunk itt, ezért még érdekesebbek a népi bútorok, motívumok.
2000. 06.29. Roboz Ágnes, Gyüdi Melitta,
Herédi Csenge, Herédi Kincső, Zalányi Sára”*

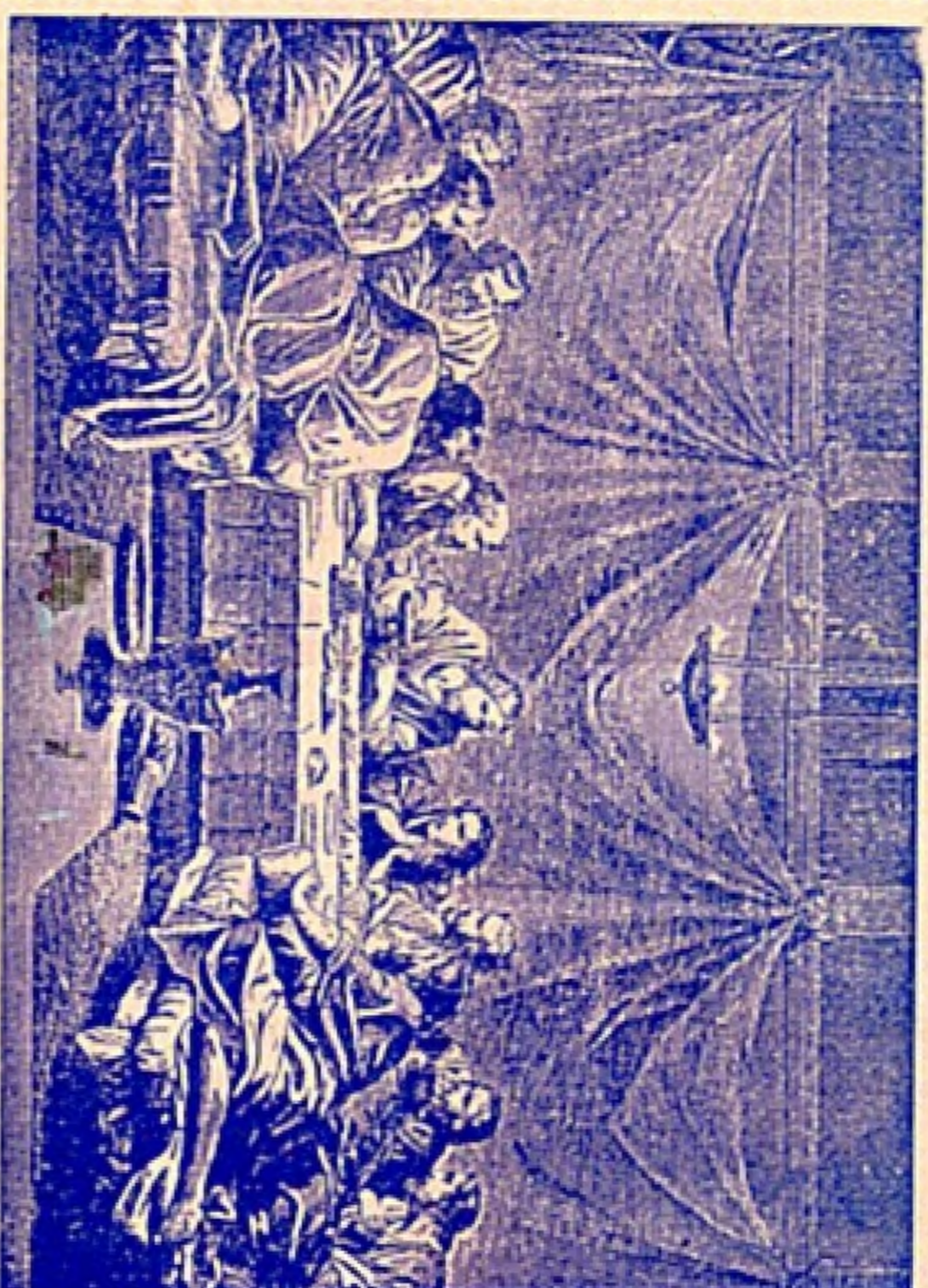
KONFIRMÁCIÓI EMLÉKLAP

alaki azért vallást tesz én rólam az emberek előtt, én is vallást teszek

arról az én mennyei Atyám előtt, aki pedig megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom azt az én mennyei Atyám előtt.

Maté 10 : 32—33.

z én juhaim hallják az én szómat és én ismerem őket és követnek en-

gem : És én örök életet adok nekik ; és soha örökké el nem vesznek és senki ki nem ragadja őket az én kezemből.

János ev. 10 : 27—28.

Légy hív mindhalálig és néked adom az életnek koronáját !

János János

aki az 1930 évben

János

született, a mai napon tartott konfirmációi ünnepélyen Isten és a szent gyülekezet előtt hitéről vallást, egyháza iránti hűségére fogadást tett s ennek alapján a református keresztény anyaszentegyház rendes tagjai közé

János 1944. május hó 18.

Nikolaus Kiss

református lelkipásztor.

T a r t a l o m

Rémiás Tibor:
Jósvafő a 18. századi összeírások tükrében

Emlékek Jósvafő múltjáról (XIV.)
(beszélgetés Ruszó Lajos bácsival, a község legidősebb lakójával)

Beszélgetés Vásárhelyi Jenővel, ill. Vásárhelyi Jenőről

Részletek Kis Dániel XIX. századi jósvafői református lelkész és tanító
naplójából (hatodik rész)

Adatok a jósvafői Tengersizem-szálló történetéhez

Jósvafői vonatkozású hír a MOLNÁROK LAPJA-ból

Adatok Jósvafő postai és távközlési történetéhez

Dr. Szőke (Schwarcz) Béla

Jósvafői vonatkozású életrajzok egy – a 30-as években megjelent – kiadványból

Jósvafői vőfély versek

A jósvafői tájház vendégkönyvéből

Konfirmáció emléklap

